

Spilledåsen

Lærervejledning

Lærervejledning til Spilledåsen 2021

© **Kvist** Folkekirkens Skoletjeneste
Holbæk | Odsherred | Ringsted | Sorø

Illustration: **Arrocha Art**

Tak til **Hanne Nebeling**, Organist ved Tveje Merløse Kirke, for Spilledåse-lydfiler

INTRODUKTION

December måned står snart for døren, og det er igen tid til julehygge med kalenderhistorier for eleverne. Dette år har vi skrevet en helt ny fiktiv fortælling, der handler om børnene Anna og Erik, og traditionen tro, så bor børnene i vores lokalområde, hvor de rejser rundt for at opklare et nyt og spændende julemysterium.

I fortællingen er drengen, Erik, netop flyttet fra Nykøbing til Ringsted. Han savner sin gamle klasse og ikke mindst hans bedste ven Anna. Anna savner også Erik og hendes morfar, der er død få måneder tidligere.

I adventsgave får Erik en forgyldt spilledåse af sin mor, men desværre er dåsen i stykker og spiller forkerte melodier. Og så står der en mystisk besked på bagsiden.

Erik og Anna finder ud af, at spilledåsen skjuler en hemmelighed, og den mystiske besked er i virkeligheden et spor, der skal føre til en skjult skat! Men de må løse mange gåder, musikkoder og opgaver undervejs, og ikke nok med det; en mystisk julemand forsøger også at få fingre i den forgyldte spilledåse.

Vores håb er, at eleverne synes, at det er ekstra spændende med en historie, der foregår i området, hvor de selv bor. Alle steder er virkelige og de personer som Anna og Erik møder i kirkerne og moskeen er også virkelige. Personerne som er lavet som klistermærker er fiktive. Vi har gjort os umage med, at fx vejnavne og geografiske beskrivelser er de rigtige. Vi håber, at eleverne på den måde, vil kunne genkende eget lokalområde, og at det vil få dem til at spidse øre.

Vores mål er, at give eleverne viden om julen og dens traditioner og gøre dem nysgerrige på deres eget lokalområde. Anna og Erik kommer rundt i både Odsherred, Ringsted, Sorø og Holbæk og eleverne kan følge med på kortet på plakaten, så de samtidig får et øget kendskab til geografien i eget lokalområde.

Til historien har vi hver dag udarbejdet læringsaktiviteter med mulighed for differentiering. Vi har taget udgangspunkt i det, vi mente, var det mest interessante, eller et fagligt omdrejningspunkt, der med fordel kunne uddybes efter højt-læsning af dagens kapitel.

I denne her lærervejledning er der derfor, til hver skoledag, et opslag med forslag til elevaktiviteter, og der hvor det giver mening, er der baggrundsstof til læreren.

Vi håber, at historien fanger, at opgaverne motiverer, og at alle lærer noget om både julens traditioner og særlige træk ved eget lokalområde.

Og så ønsker vi jer alle en glædelig december måned og en rigtig dejlig jul og juleferie, når I kommer dertil!

Jesper Bukh Arnmark, Pia Lykke Kongsgaard & Charlotte Funck

Konsulenterne hos KViST

MATERIALET

Materialet består af:

En plakat

Bogen Spilledåsen

En lærervejledning

Et ark med 15 klistermærker

Et ark med personer

Hjemmesiden kvist-spilledasen.dk

Hver skoledag i december måned læses dagens afsnit. Vi foreslår, at man efter en weekend lige ridser op, hvad der er sket i historien, inden man går i gang med at læse.

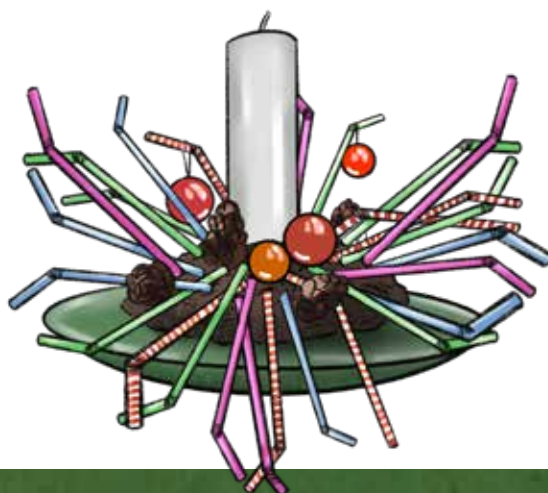
I 1. klasse kan det også være en god idé løbende at samle op, da historien kan være lidt kompliceret.

Efter læsningen sættes dagens klistermærke og eventuelt personer på plakaten.

INDHOLD

Introduktion	3
Materialet	4
Indhold	5
Kort	6
Den 1. december	7
Den 2. december	8-9
Den 3. december	10-11
Den 6. december	12-13
Den 7. december	14-15
Den 8. december	16-17
Den 9. december	18-19
Den 10. december	20-21
Den 13. december	22-23
Den 14. december	24-25
Den 15. december	26-27
Den 16. december	28-29
Den 17. december	30
Den 20. december	31
Den 21. december	32
Kopiark	33-63

Spilledåsen

DEN 1. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Hæng julekalender-plakaten op i klassen og sæt dagens klistermærke på.
Sæt også klistermærkerne på med personerne fra dagens afsnit: Anna og Erik.

Kig på julekalender-plakaten og find frem til hvor Nykøbing og Ringsted ligger.
Anna bor i Nykøbing og Erik er flyttet til Ringsted.

Lær Anna og Erik at kende

Tag en fælles snak om begyndelsen på Spilledåsen. Hvad får vi at vide om personerne?
Lad derefter eleverne arbejde selv med de to hovedpersoner, Anna og Erik.

Den lette - sæt streg fra sætninger til den rigtige person (kopiark 1).

Den svære - skriv ned hvilke oplysninger du har fået om Anna og Erik (kopiark 2).

Forventninger til jul

Erik glæder sig ikke så meget til jul, pga flytningen og skoleskiftet.

Lad eleverne tænke, tegne og skrive om, hvilke forventninger de har til jul. Nogle holder ikke jul, men hvad gør de så i december og i juleferien?

Lav evt. en fælles opsamling efterfølgende.

BAGGRUNDSVIDEN TIL 2. DECEMBER

Et barn er født i Betlehem

Salmen er Grundtvigs gendigtning af en latinsk krybbesang fra det 14. århundrede kaldet Puer natus in Betlehem. Denne latinske krybbesang tog reformatorerne med i de tidligste lutherske salmebøger, fordi den var kendt blandt folk fra en tysk oversættelse fra 1439. Den første danske oversættelse stammer fra 1553. Salmen var ikke særlig kendt på Grundtvigs tid, men i 1820 gendigtede Grundtvig så salmen, stort set til den, vi kender i dag (på nær en linje).

Grundtvig gav salmen overskriften Jule-Sang for christne Børn. Som motto for salmen satte han et gammelt dansk ordsprog: "Det er godt at være Barn om Julen".

Salmen handler om, hvad der skete i Betlehem, da Jesus blev født, og hvad dette – ifølge Grundtvig – betyder for mennesker. Salmen har da også med sin oprindelse i den latinske krybbesang stærke rødder tilbage til julekrybbetraditionen. Det siges, at Frans af Assisi i julen 1223 opstillede en julekrybbe ude i det fri og holdt juleandagt. Pave Sixtus (1471-84) indførte julekrybben som skik i Rom. Op gennem middelalderen udviklede dette sig til en meget populær tradition, der også inkluderede sang og drama, sådan som vi kender det fra julekrybbespil i dag.

Ordforklaring

Strofe 1: Et barn er født – er en henvisning til Es 9,5.

Halleluja – er hebraisk og betyder "Jahve (Gud Herren)".

Strofe 2: I løn – i det skjulte.

Strofe 4: Østens vise – er Grundtvigs udtryk for kongerne fra Saba.

Guld, røgelse og myrra – disse gaver er symbolske og henviser henholdsvis til kongeværdighed, til guddommelighed og til én, der skulle dø.

Skær – ægte, fin.

Strofe 5: Forvunden – handler ikke om, at noget er forsvundet eller overstået, men om, at noget er overvunden.

DEN 2. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærket for dagen op på plakaten og personerne: Dina (læreren), Caroline (Eriks mor) og Birgitte (Annas mor).

Løs gåden på spilledåsen med hjælp fra salmen Et barn er født i Betlehem

I dagens afsnit vil Erik gerne løse gåden på spilledåsen. Med Annas mors hjælp, finder Anna og Erik ud af, at de skal bruge spilledåsens mærkelige udgave af "Et barn er født i Betlehem" for at løse gåden. Nogle af tonerne er forkerte, og der hvor de forkerte toner lyder, skal de finde ordene, som skal bruges i gåden.

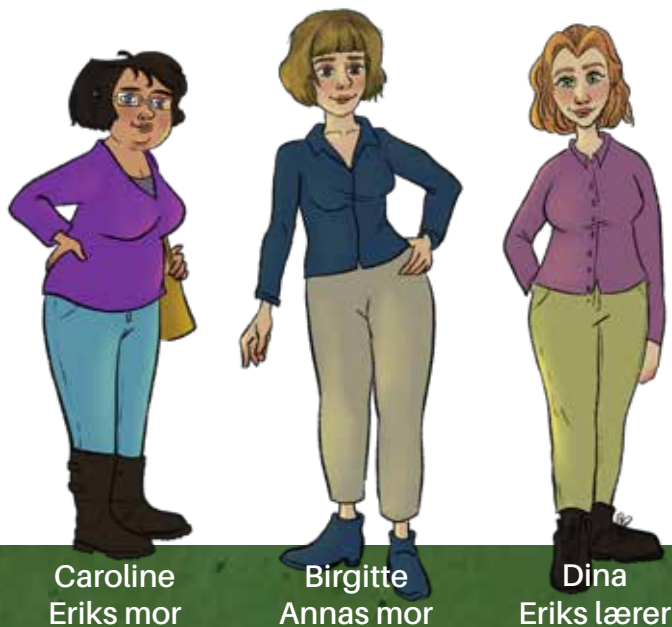
Eleverne skal nu prøve, om de kan løse gåden.

- Start med at synge salmen igennem med den rigtige melodi (tekst på kopiark 3). I kan finde melodien på kvist-spilledåsen.dk
- Læs gåden som Erik kan se på spilledåsen (kopiark 4)
- Lyt til lydfilen med spilledåsens mærkelige melodi. Tag et vers ad gangen. De findes på kvist-spilledåsen.dk. Hvor er tonerne forkerte? Hvilket ord bliver sunget det sted?
I kan evt. bruge kopiark 5 som hjælp. Her står teksten med tomme pladser, der hvor tonerne er skæve. Denne tekst kan sammenlignes med den oprindelige tekst (kopiark 3).
- Sæt ordene med de forkerte toner ind i selve gåden (kopiark 4).

Lav opgaven fælles eller i grupper alt efter elevernes niveau.

Julesange og julesalmer

Lav en brainstorm over de julesange og -salmer som eleverne kender. Det kan gøres fælles eller to og to. Det er ikke så vigtigt, om det er en julesalme eller en julesang, I skal blot lave en lang liste. Listen skal bruges senere d. 10. december, så I skal gemme den. Hvis I har brug for inspiration, kan I se på kopiark 6 med julesange og julesalmer.

BAGGRUNDSVIDEN TIL 3. DECEMBER

LYS I JULETIDEN

Kalenderlys

Den 1. december begynder vi at tælle ned til julen ved at tænde kalenderlys hver dag. Traditionen med at tælle ned til jul med et kalenderlys vandt for alvor udbredelse under 2. verdenskrig, hvor Danmark var besat af Tyskland. På det tidspunkt var der regler om mørklægning, som betød, at man ikke måtte have elektrisk lys tændt, for ellers kunne de engelske fly let se, hvor byerne var, og hvor de skulle kaste bomber. Mørklægningen gjorde, at man kun havde stearinlys tændt om aftenen. Fordi alle glædede sig til jul og julehygge i en mørk tid, fandt man på at lave et kalenderlys, hvor man hver dag i december brændte et stykke af lyset. Dengang hed det datolys.

Adventslys

Traditionen med adventskranse kom til Sønderjylland fra Nordtyskland i slutningen af 1800-tallet, men den blev først kendt i hele Danmark under 2. Verdenskrig. I en mørk tid som besættelsestiden var en ny lystradition meget kærkommen.

Der er mange, der tænder adventslys de fire søndage i advent. Advent er kirkens måde at tælle ned til julen på: Vi tænder et lys for hver søndag i advent, indtil det er jul og dermed Jesu fødsel.

Lucia-lys

Også Luciatraditionerne den 13. december bør nævnes. Ligheden mellem Lucias navn og det latinske ord for lys, lux, har bevirket, at fejringen af Santa Lucias helgendag historisk har været en lysfest. I middelalderen regnede man den 13. december for vintersolhverv og dermed årets korteste dag. Dermed gav det ekstra god mening at holde lysfest på denne dato.

Ordet jul - jól

I Norden fejrede man jól (heraf jul) længe før, man kendte historien om Jesu fødsel julenat. Jól betød på oldnordisk simpelthen fest. Jól var en lysfest, der blev afholdt midt i januar, hvor man kunne konstatere, at lyset var ved at besejre vinterens mørke.

LYSET I BIBLEN

I en kristen kontekst er lyset tæt forbundet med livets skabelse. Den første tekst i Bibelen - skabelsesberetningen - beskriver, hvordan lyset bliver skabt af Gud som det første, og at lyset var godt.

Lyset symboliserer i kristendommen også direkte det guddommelige. Bibelen beskriver, at Guds søn blev født julenat, og at der med denne fødsel blev tændt et lys i verden. Det velkendte juleevangelium (Lukas-evangeliet kap. 2) fortæller om Jesus' fødsel i Betlehem begyndende med ordene: Og det skete i de dage... Men den samme fortælling kan man læse i Johannesevangeliet kap. 1, vers 1-9 i en anden version. Her står bl.a. om Jesus: "I ham var liv, og livet var menneskers lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket greb det ikke." Og i Johannes-evangeliet kap. 8, vers 12 siger Jesus: Jeg er verdens lys, den der følger mig skal aldrig vandre i mørket men have livets lys.

Ifølge kristendommen er Jesus et sandt lys for mennesker, fordi han kommer fra Gud og viser mennesket, hvordan det er godt at leve, og fordi han omslutter det med Guds kærlighed.

I mange kirker findes lysglober, hvor besøgende kan tænde lys for at mindes en afdød, sende en bøn enten til Gud eller en man har kær.

DEN 3. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Hjælp Anna og Erik med at løse kryds og tværsen

På kopiark 7 er den kryds og tværs, som Erik finder i Ugerløse Kirke. Lad eleverne løse den selv eller løs den fælles på klassen.

Lys!

Eleverne skal nu sidde eller ligge på gulvet i en rundkreds. Der skal være så mørkt som muligt i rummet. Tænd lydfilen "Lys!" som findes på kvist-spilledåsen.dk. Vær klar til at tænde et stearin-lys sidst i lydfilen, hvor speakeren siger, at der skal tændes et lys.

Lad evt. eleverne efterfølgende lave en tegning eller tekst, som handler om lys.

Tegn kalenderlys på tavlen med farvekridt

Tegn en grøn grankrans der løber hele vejen rundt langs tavlens kant i klassen. Tegn hvide stearinlys (uden flamme) men med væge, så der er et lys for hver skoledag i december på grankransen. Tegn tændte flammer på 3 af lysene med gul/orange kridt - 3 lys tændes for det er den 3. december i dag. Resten af december måned, kan eleverne skiftes til at tænde et lys (med farvekridt) på tavlen.

Hvis man ikke har en "gammeldags" tavle i klassen, kan man tegne grankransen på pap/papir, der sættes sammen og hænges på en væg i klassen.

BAGGRUNDSVIDEN TIL 6. DECEMBER

Sankt Nikolai og julemanden

Alle børn ved, hvem julemanden er, og nogle børn ved måske også, hvad han hedder på engelsk: Santa Claus. Hvad de færreste børn ved, er, at julemanden faktisk har sin oprindelse i en kristen helgen: Sankt Nikolai. Ligesom langt de fleste andre helgener har Sankt Nikolai også sin egen navnedag, hvor han fejres – også i protestantiske lande, nemlig den 6. december.

Sandsynligvis levede Nikolai i det 4. århundrede i Lykien (i dag Tyrkiet ved Antalya). Han var biskop i Myra og deltog i det første fælles kirkemøde, som fandt sted i Nikæa i 325, hvor mange af grundstenene til den kristne kirke og tradition blev lagt. I 336 skulle han efter sigende have holdt den første Christmas (julegudstjeneste) til fejring af Kristi fødsel.

Legenderne om biskop Nikolai er mange. Det fortælles, at han var et godt og beskedent menneske, der udrettede mange under. Han reddede sømænd fra druknedøden og frelste også nogle fra at blive halshugget ved at gribe om bøddelens sværd. En bloddryppende historie, som bla. er malet i Vigersted Kirke, går på, at nogle børn var blevet slået og puttet i saltkarret for at blive tilberedt til lækre retter på en kro. Da Nikolai fik nys om det, lod han kroejeren straffe og vakte børnene til live igen og bragte dem tilbage til deres forældre.

Det, der har gjort Nikolai til julemanden, er dog legenden, som også ses i Vigersted, om dengang, han gav et guldæble til en fattig mand, der ingen medgift havde til sine døtre og derfor ikke kunne få dem gift, men istedet måtte sælge dem til prostitution. Dermed blev han knyttet til gavmildhed og gavegivning.

Sankt Nikolai er skytshelgen for søfolk, købmænd og børn. I Vigersted Kirke er han afbildet som en biskop med mitra (en spids bispehat) og glorie.

Sankt Nikolai har dog over tid gennemgået en forvandling. Det ældste kendte billede af en julemand i Danmark stammer fra bogen Peters Jul fra 1866. Her er han dog hverken tyk, rød eller har skæg, og han kommer heller ikke med gaver, men med den søde julestemning. Det var først med Coca-Colas julereklame fra 1931, at julemanden kom til at se ud, som han gør i dag, den tykke, rødklædte julemand med stort, hvidt skæg. Så Sankt Nikolai har været ude på en lang rejse for at nå til den julemand, vi kender i dag.

DEN 6. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Gæt hvad jeg tænker på!

I Nykøbing Kirke finder Anna en seddel med en gåde, der skal hjælpe dem med at finde frem til det næste spor. Eleverne skal først prøve at løse den gåde Anna fik, se herunder. Herefter kan de selv prøve kræfter med den samme type gåde, hvor man får flere og flere ledetråde (kopiark 8). Eleverne kan også selv lave gåder til hinanden. Det kan gøres fælles i klassen eller i mindre grupper, hvor en elev læser op og de andre i gruppen gætter.

Eksempel:

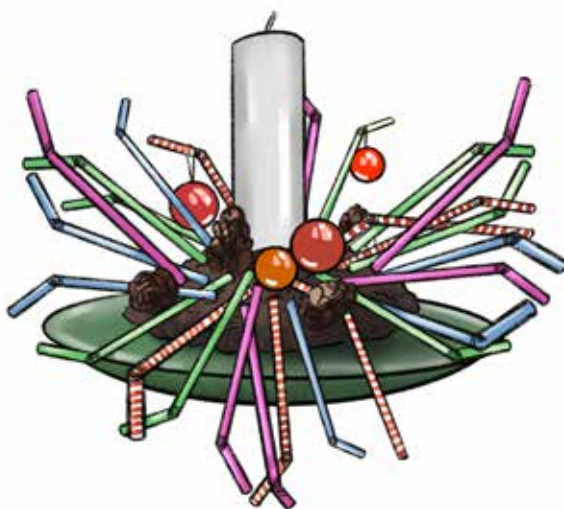
1. Jeg kan være stor eller lille.
2. Ofte er jeg lavet af metal.
3. Hvis jeg ikke bevæger mig, kan jeg være stille i lige så lang tid, det skal være,
men jeg er faktisk slet ikke skabt til stilhed.
4. Man brugte mig til at kalde folk til kirke i gamle dage
5. I kirker sidder jeg øverst i tårnet

Rigtigt svar: klokke

Julemandens historie

På kvist-spilledåsen.dk findes en lille film om Sankt Nikolai, der handler om, hvordan sagnet om ham blev til historien om julemanden. Se filmen og lav en fælles opsamling.

På kopiark 9 kan eleverne skrive om eller farve julemanden.

BAGGRUNDSVIDEN TIL 7. DECEMBER

Kors

De førkristne kors

De ældste korssymboler, som man kender til, stammer fra Babylon (nuværende Irak) og er næsten 5.000 år gamle. Korset har overvejende været et religiøst symbol, som har været brugt i forskellige versioner i fx egyptisk religion.

Alt efter hvilken type kors, der er tale om, har korsets betydning forskudt sig. Nogle kors vægter fx frugtbarhed og solens bevægelse, andre de fire verdenshjørner og hele jorden. Men fælles for alle korsene er den horisontale (guddommelige) og vertikale (jordiske) dimension, der mødes.

Med kristendommen ændrede korsets betydning sig radikalt. Jesus blev korsfæstet og døde, og kristne tog korset til sig som et symbol på hans offer og lidelse. Korset blev dermed både et symbol på døden, men også direkte et symbol på Gud, da kristendommen jo hævder, at Jesus var Gud.

Latinsk kors

Det mest udbredte kors, det latinske kors, bliver brugt over hele verden. Man kender det latinske kors som et universelt kristent symbol fra det 4. århundrede.

Chi Rho kors

Før det latinske kors blev udbredt, brugte kristne bl.a. Chi Rho korset for at vise, at de var kristne og troede på fortællingerne om Jesus Kristus. Chi Rho korset består af de to første bogstaver i ordet **Χριστός** som betyder kristus på græsk. Chi Rho korset er derfor også et Kristus-monogram. Et monogram er en sammensat figur, der oftest består af flere sammenslyngede bogstaver, der skal symbolisere et navn eller en titel. Monogrammet kan ofte være kombineret med andre symboler som tal, kroner eller kors.

Hjulkors eller solkors

Et andet udbredt kors i de danske kirker er hjulkorset. Korset kender vi i Danmark helt tilbage fra bronzealderen - fx fra Solvognen fra Odsherred. Disse kors kalder man for solkors, fordi de repræsenterede solen og dens vandring over himmelbuen.

I en kristen kontekst kalder man dette kors for et hjulkors. Det findes i rigtig mange danske kirker fordi man, i katolsk tid, brugte hjulkorset som et indvielseskors. Når man skulle indvie en ny kirke, skete det bl.a. ved, at der blev strøget helligt vand på kirken. Der, hvor vandet ramte muren, troede man, at helligkraften sad fast, og man markerede disse steder ved at male et hjulkors.

Dagmarkorset

Vi har også et kors fra vores lokalområde, Dagmarkorset, som er kendt i hele Danmark. I modsætning til de andre kors er Dagmarkorset et konkret korssmykke, som siden har fået en korsform opkaldt efter sig. Dagmarkorset blev fundet i 1683 i en af de kongelige grave i Skt. Bendts Kirke i Ringsted. Da korset i 1695 blev indleveret til Det Kongelige Kunstkammer opstod den tradition, at korset havde tilhørt den folkekære dronning Dagmar, der blev gift med kong Valdemar Sejr og døde i 1212.

Dagmarkorset er sandsynligvis et byzantinsk kors fra 1000-tallet. Korset er udført af guld og dekoreret med emalje. På forsiden ses den korsfæstede Jesus. På bagsiden er den opstandne Kristus med henholdsvis Jomfru Maria og Johannes Døberen på hver side. Over og under Kristus er to uidentificerede byzantinske helgener afbilledet.

DEN 7. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten og personen: Annas morfar Poul.

Chi Rho korset som symbol

Anna har fået en halskæde af sin morfar med et Chi Rho kors som vedhæng.

Fortæl eleverne om Chi Rho korsets symbolske betydning og lad dem tegne symboler med deres egne forbogstaver. Tegn på A4-papir eller pap og hæng dem op i klassen.

I kan få hjælp ved at kigge på Annas halskæde på kopiark 10. På Annas kors har hendes morfar lavet et ur nederst på korset, men det er der normalt ikke på et Chi Rho kors.

Chi Rho symbolet er et Jesus-symbol eller et Kristus-symbol og er et af de ældste kristne symboler, man kender til. Det var i brug flere århundreder før korset blev taget i brug som symbol. Symbolet er græsk og kommer fra de to første bogstaver i ordet $\chi\rho\iota\sigma\tau\acute{o}\varsigma$ som betyder Kristus på græsk. Chi Rho symbolet er også et Kristus-monogram. Et monogram er en sammensat figur, der oftest består af flere sammenslyngede bogstaver, der skal symbolisere et navn eller en titel. Monogrammet kan ofte være kombineret med andre symboler som tal, kroner eller kors.

I kan evt. også tale om, at de kongelige i dag har deres egne monogrammer som deres personlige symbol.

Latinsk kors

Hjulkors/solkors

Chi Rho kors

Dagmarskors

BAGGRUNDSVIDEN TIL 8. DECEMBER

Hvad er et menighedsråd

Et menighedsråd er den danske folkekirkens mindste demokratiske enhed, og i Danmark er der omkring 2.000 menighedsråd, som bestyrer landets sognekirker.

Et menighedsråd vælges for to - fire år ad gangen og består af 5-15 medlemmer samt sognets præster. Antallet varierer efter sognets størrelse. Det er sognets folkekirkemedlemmer, der vælger rådets medlemmer, og de har derfor en direkte indflydelse på rådets sammensætning. Menighedsrådsformanden er formand for rådet, dvs. den person der har det overordnede ansvar. Tilsammen sætter menighedsrådet retningen for kirkens arbejde.

Opgaverne er meget forskellige, men blandt de vigtigste opgaver er at:

- Administrere kirkens bygninger, herunder kirker og præstegårde.
- Administrere de kirkegårde, der hører under folkekirken.
- Forestå sognets økonomi, herunder lave budgetter og regnskaber.
- Medvirke ved ansættelse af præster i sognet. Men det er ikke dem, der er præstens arbejdsgiver, det er Biskoppen.
- Ansætte og virke som arbejdsgiver for kordegne, gravere, organister, sangere m.v.
- Deltage i valg af provstiudvalg og stiftsudvalg.
- Deltage i tilrettelæggelsen af gudstjenester og andre kirkelige handlinger.
- Deltage i tilrettelæggelsen af øvrige aktiviteter og sociale arrangementer i kirken.

DEN 8. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Hvad er det vigtigste ved julen?

Erik har en snak med sin mor om, at hun virker til at være en julehader. Hun svarer, at hun synes der er så meget hun skal nå, og hun har rigtig travlt. Men faktisk holder hun meget af julens budskab og familiehyggen.

Hvad kan eleverne bedst lide ved julen? Gaver selvfølgelig! Men hvis de skulle nævne andre ting, der også er vigtige ved julen, hvad er det så? Start evt. opgaven med at lave en fælles brainstorm på klassen, så tankerne kommer godt igang.

Den lette: Tegn små billeder der viser, hvad der er vigtigt ved julen.

Den svære: Skriv et jule-essay med dine tanker om, hvad der er vigtigt ved julen.

Guirlande

Jule-samarbejdsøvelse: Lad eleverne lave en guirlande til klassen. Gruppevis laves små guirlander, der sættes sammen til en fælles stor guirlande til sidst. Hæng den op i klassen.

BAGGRUNDSVIDEN TIL 9. DECEMBER

Hvideslægten

I den tidlige middelalder (1100-tallet) var der få slægter, der havde lige så stor indflydelse som kongen selv. Hvideslægten eller "Hviderne" var en af disse slægter. De kaldte ikke sig selv for "Hviderne", men det er et navn, der er kommet til senere, for at skabe et historisk overblik over slægters sammenhæng. Tilnavnet er givet på baggrund af slægtens stamfader Skjalm Hvide, og det siges, at han fik tilnavnet "Hvide" fordi han var en stor mand med meget lys, hvid hud og nordisk udseende. Skjalm Hvide levede i slutningen af vikingetiden, hvor han var vikingehøvding, og på denne tid var det meget normalt at give tilnavne ud fra særlige kendetegn ved udseende eller væremåde.

Hvideslægten stammede oprindeligt fra egnen omkring Sorø og Ringsted, hvor den historisk set har haft en meget fremtrædende position i samfundet og besad betydelige stillinger. På det kirkelige område blev 10 i hvideslægten biskopper og 5 blev ærkebiskopper.

Skjalm Hvides søn, Asser Rig, bliver gift med Fru Inge og de får sammen to drenge; Absalon og Esbern Snare. De voksede op i den lille by Fjenneslev, der er kendt for sin kirke med de to tårne. Sagnet fortæller, at deres far drog i krig, mens deres mor, fru Inge, var gravid. Faderen bad da sin gravide kone om at rejse et spir på kirken, hvis hun fødte ham en datter og et tårn på kirken, hvis hun fødte ham en søn. Da han vendte hjem fra krigen, kunne han på afstand se, at der var rejst to tårne som tegn på, at Inge havde født ham to sønner. Det passer ganske vist ikke, at Esbern og Absalon var tvillinger, men det er en god historie, der senere blev til et meget kendt sagn.

Absalons far og farbrødre havde været med til at vælte en konge, da Absalon var barn. Da Absalon blev voksen, deltog han sammen med Esbern Snare og deres fætter Sune Ebbesen, på samme måde i en borgerkrig, der gjaldt tronen. Nu var der tre kandidater, der kæmpede om magten: Svend, Knud og Valdemar. Valdemar var opfostret hos Hvideslægten, efter hans far, Knud Lavards, død. Hviderne støttede Valdemar under borgerkrigen, hvor han endte med at blive enekonge over Danmark.

Som Valdemars nære allierede kom Absalon og hans slægt herefter til at sidde tæt på magten. Og her sad de i næsten 100 år som kongernes nærmeste rådgivere, som hærførere og biskopper. Mange fra slægten blev særdeles velhavende i disse år. Absalon fik bygget en af landets største kirker - Sorø Klosterkirke, og her blev mange af Hviderne begravet.

Absalon fortsatte som hærfører og rådgiver for kongen i resten af sin levetid. Han opnåede samtidig at blive ærkebiskop og leder af landets kirke.

Hvideslægten var og forblev længe en magtfuld slægt med store jordbesiddelser og ejendomme. De stod også for en stor del af kirkebyggerierne i løbet af 1100-tallet i Vestsjælland, hvilke vi stadig kan se og besøge den dag i dag.

DEN 9. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Hvideslægtens kirkebyggerier

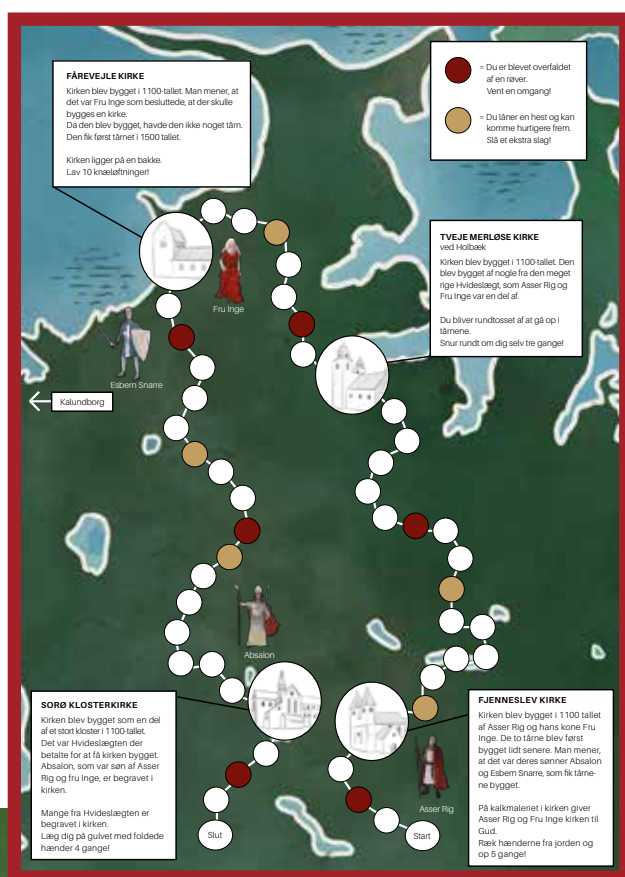
I historien hører eleverne, at det er Asser Rig og hans kone Fru Inge, som har bygget Fjenneslev Kirke, og deres sønner, Absalon og Esbern Snare, som fik tårnene bygget på et senere tidspunkt. Den familie er en central del af den magtfulde Hvideslægt, som i den tidlige middelalder var meget rige og fik bygget rigtig mange kirker og borge på især Vestsjælland.

Fortæl eleverne kort om Hvideslægten (se baggrundteksten på modsatte side) og lad dem spille spillet på kopiark 11. Her møder de fire af de mange kirker, som Hvideslægten byggede i 1100-tallet.

Spil spillet

Eleverne deles op i mindre grupper med en stærk læser i hver. Hver gruppe skal bruge en spillebrik pr elev og en fælles terning. Når eleverne lander på feltet med en kirke, skal oplysningerne om kirken læses højt og aktiviteten laves. På de røde felter "møder eleverne en røver" og må vente en omgang. På de gule felter "låner eleverne en hest" og får et ekstra slag med terningen. Det gælder om at komme først igennem spillet.

Spillet kan også gøres fælles i klassen for de mindste, her kan spillepladen med fordel vises på tavlen. Find den under dagens kopiark på kvist-spilledåsen.dk

BAGGRUNDSVIDEN TIL 10. DECEMBER

Glade jul, dejlige jul

Glade jul er den danske udgave af den tyske salme Stille Nacht, heilige Nacht (Stille nat, hellige nat). Det er en af de mest kendte danske julesalmer. På engelsk kendes den som Silent Night.

B.S. Ingemann skrev i 1850 teksten til en melodi fra 1818, som blev komponeret af den østrigske lærer Franz Xaver Gruber. Melodien er kendt som julesang i store dele af verden.

Den originale tysksprogede udgave, med tekst af præsten Joseph Mohr, blev første gang spillet d. 24. december 1818 i pastor Mohrs kirke i Oberndorf nær Salzburg i Østrig.

Den engelske udgave af "Glade jul" har titlen "Silent Night". Den fik i 1863 tekst af pastor John Freeman Young. John Freeman Young (30. oktober 1820 – 15. november 1885) var en amerikansk præst, biskop og oversætter. Den engelske udgave af sangen, Silent Night, er indspillet i utallige versioner med bl.a. Bing Crosby og Elvis Presley. Melodien er kendt som julesang i store dele af verden, og der er efter sigende mere end 300 oversættelser af Stille Nacht, heilige Nacht. Ingemanns tekst er ikke en oversættelse af den oprindelige østrigske salme. Ingemann skrev sin helt egen version i hhv. 1850 og 1852, hvor man tydeligt kan genkende hans tro og sprog. Ingemann holdt meget af ord, som vækker vores fantasi og undren: Paradis-grønt, lønlig, himmelsk lyd, sjunge, Himmerigs dør oplukt. Ingemann var overbevidst om, at de engle, der i dag daler ned i skjul og derfor er usynlige, er de samme engle, som hyrderne åbenlyst kunne se ude over marken den første julenat.

Salme eller sang?

Det kan være svært at definere salmegenren og ikke mindst trække en præcis grænse mellem religiøse sange og salmer. Det er naturligvis salmer, der står i salmebogen, men omvendt har Den Danske Salmebog ikke patent på salmerne. Grænsen mellem salmer og religiøse sange er derfor flydende, men man kan opsætte en række krav til salmer, der vil gøre sig gældende i den danske folkekirke.

Disse fire krav er de vigtigste, men ikke de eneste:

- 1) En salme er defineret ved at være en sang, der handler om Gud. Det kan være en bøn, en klagesang eller en lovprisning, hvor mennesket henvender sig til Gud. Det kan også være en forklaring på noget i kristendommen – fx en lille del af Bibelen.
- 2) En salme skal fortælle om Gud på en måde, der passer med kirkens vigtigste skrifter. En sang, der handler om reinkarnation, er derfor ikke en salme.
- 3) En salme er poetisk og sangbar, så den kan synges som fællessang i kirken.
- 4) En salme kan godt digtes med en konkret eller personlig situation i tankerne, men den må ikke blive så konkret, at det kun er dem, der kender salmedigteren, der føler sig inddraget i salmens budskab.

DEN 10. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Løs gåden med hjælp fra salmen Glade jul

I går fandt Erik en seddel med en ny gåde i Fjenneslev Kirke.

I dagens afsnit hjælper Dina med at sætte tandhjulene i spilledåsen, så den kan spille Glade jul, men med mærkelige toner. Der hvor de skæve toner lyder, er ordene som skal bruges i gåden.

Eleverne skal nu prøve, om de kan løse gåden.

- Start med at synge salmen igennem med den rigtige melodi (tekst på kopiark 12). I kan finde melodien på kvist-spilledåsen.dk
- Læs papiret med gåden, som Erik fandt i Fjenneslev Kirke (kopiark 13).
- Lyt til lydfilen med spilledåsens mærkelige version af "Glade jul". Tag et vers ad gangen. De findes på kvist-spilledåsen.dk.
- Hvor er tonerne forkerte? Hvilket ord bliver sunget det sted? I kan evt. bruge kopiark 14 som hjælp. Her står teksten med tomme pladser, der hvor tonerne er skæve. Denne tekst kan sammenlignes med den oprindelige tekst (kopiark 12).
- Sæt ordene med de forkerte toner ind i selve gåden (kopiark 13).

Lav opgaven fælles eller i grupper alt efter elevernes niveau.

Julesange og julesalmer - Hvad er egentlig forskellen?

Find jeres liste frem med julesange og salmer fra d. 2. december. Snak om hvad forskellen er på en sang og en salme. Se baggrundstekst og faktaboks.

Den nemme:

I fællesskab skal I nu synge første vers af sange på jeres liste og bagefter vurdere, om det er en julesang eller en julesalme.

På tavlen kan der laves to kolonner: en kolonne til julesalmer og en kolonne til julesange. Når I har fundet ud hvor sangen hører til, skrives den i den rigtige kolonne. Osv.

Den svære:

Lad eleverne parvis lave kopiark 15.

Her skal de læse eller synge første vers fra en af julesangene/salmerne og vurdere, om det er en julesang eller julesalme. De kan sætte en rød ring, hvis det er en salme, og en blå ring hvis det er en sang. Bed evt. eleverne om at understrege netop de ord, der viser, om det er en salme eller en sang. De hurtige elever kan finde flere sange/salmer på nettet.

Lav en fælles opsamling, så det sikres, at alle eleverne har forstået forskellen.

Hvad er en salme?

For at en sang kan være en salme, skal den:

- Handle om Gud eller fortællinger fra Bibelen
- Handle om kristendommen
- Kunne synges sammen i kirken
- Handle om følelser eller situationer, som alle mennesker kan sætte sig ind i.

BAGGRUNDSVIDEN TIL 13. DECEMBER

Helgener

I den katolske kirke tilbydes mange helgener (omkring 6000). Der er mange typer helgener, men fælles for dem er, at de i deres liv har været et godt eksempel for troende. De kan fx have været særlig barmhjertige eller gavmilde eller have lidt martyrdøden. Tanken er, at beder man til en helgen, vil denne helgen gå i forbøn for en hos Gud og hjælpe og beskytte en. Katolske kirker indvies til en helgen, som så tænkes at beskytte kirken, området eller en særlig gruppe mennesker.

I den protestantiske kirke har helgener mistet sin betydning, fordi tanken her er, at alle har direkte adgang til Gud. Legenderne benyttes dog fortsat som gode eksempler og historier. Mange kirker har skiftet navn gennem tiden, men i Danmark har vi dog stadig en del kirker, der bærer deres oprindelige katolske navn, bla. Skt. Nikolai Kirke i Holbæk og Sct. Bendts Kirke i Ringsted.

Santa Lucia

Santa Lucia er en katolsk helgen, hvis navn betyder 'lys', og hun forbindes med lys og glæde. Historien fortæller, at Lucia var en ung kristen kvinde, der levede i 300-tallet i byen Syrakus på Sicilien. I stedet for at tro på den romerske religion var Lucia kristen, og det var ikke helt ufarligt dengang. Romerne så nemlig de kristne som fjender af Romerriget, og det var derfor forbudt at være kristen.

Lucia trodsede faren og sneg sig ud i natten for at dele mad ud til de fattige. På hovedet bar hun en krans med lys, så hun både kunne se og havde hænderne fri til at bære mad og til at hjælpe. Da Lucia nægtede at gifte sig med den mand, som hendes familie efter datidens skik havde lovet hende væk til, hævnedes han sig ved at angive den kristne Lucia til myndighederne. Hun blev arresteret under kejser Diocletians forfølgelse af kristne og senere henrettet.

En overlevering fortæller, at Lucia rev sine øjne ud for ikke at friste friere; en anden, at de blev stukket ud af hendes bøddel. Derfor opfattes Lucia også som særlig skytshelgen for blinde og mennesker ramt af øjensygdomme. Man kan derfor ofte se billeder af Lucia, hvor hun holder en lille skål med to øjne liggende i.

Luciadag

Efter reformationen i 1536 holdt danskerne op med at fejre Lucia som helgendag, men skikken bredte sig igen til Danmark efter besættelsestiden.

I dag lever traditionen med dens lys og sang, og den er blevet en del af adventstiden. I Danmark går børn hvert år Luciaoptog i skoler, børnehaver, kirker, på plejehjem og mange andre steder. Lucia er med lyset og den hvide dragt et billede på, at vi i julen skal huske på at hjælpe mennesker i nød, ligesom Lucia gjorde det, og på den måde bære lys igennem verdens mørke.

DEN 13. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten

Luciadag

I dagens kapitel går Erik Luciaoptog på den nye skole sammen med sin klasse.

Men hvorfor fejrer vi egentlig Luciadag og hvem er Santa Lucia?

Hør historien om Santa Lucia ved at finde videoen på YouTube: "Adventskalender for børn - 3. søndag i advent og Luciadag". Videoen fortæller både om Luciadag, og at det var 3. søndag i advent i går. Filmen er lidt lang og kan med fordel stoppes efter ca. 5 minutter.

Syng luciasangen og find hjælp til melodi og tekst på YouTube: "Santa Lucia - sing -a-long".

Afslutningsvis laves en fælles opsamling for at sikre, at eleverne ved, hvorfor vi fejrer Luciadag.

Leg Gæt og grimasser - gæt en juleting eller juletradition

Lad først eleverne tegne eller skrive om forskellige juleting på små papirsedler, som samles i en skål. De må tegne/skrive tre ting hver.

Den lette: Eleverne skal tegne/skrive ting, fx Rudolf, juletræ, gave, kirke, engel mm.

Den svære: Eleverne skal tegne/skrive traditioner. Fx gå Luciaoptog, danse om juletræet, holde juleferie, gå i kirke, spise julefrokost mv.

Inddel klassen i fire hold. Hvert hold har på skift 1 minut, hvor en elev fra gruppen trækker en seddel og mimer det, der står på sedlen for de andre i klassen. Elevens eget hold gætter så mange sedler som muligt. Hver gang en seddel er gættet, må der trækkes en ny. Når tiden er gået, er det næste holds tur. Det handler om, at have flest sedler til sidst.

Legen kan varieres ved, at alle eleverne skal mime på skift, eller at holdene selv vælger, hvem der mimer, og hvem der gætter. Legen kan også leges i små grupper, så den elev der mimer, kun skal gøre det for egen gruppe.

BAGGRUNDSVIDEN TIL 14. DECEMBER

Den rigtige rækkefølge til koiark 17.

Se kopiark 16 for mere baggrundsviden om billedernes historier.

1

Ærkeenglen Gabriel giver Maria besked om, at hun skal være gravid og føde Jesus.

2

Jesus bliver født i en stald i Betlehem julenat. Maria, Josef og to engle er der.

3

De tre vise mænd kommer med gaver til Jesusbarnet.

4

Jesus beder en bøn i Getsemane have med sine sovende disciple omkring sig.

5

Jesus står foran Pilatus, der vasker sine hænder i et fad

6

Jesus falder udmattet omkuld under korset på vej til bjerget Golgata, hvor han skal korsfæstes.

7

Jesus er blevet korsfæstet og hænger på korset.

8

Jesus genopstår fra graven. Soldaterne står rundt om og er forbavsede.

DEN 14. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten

Jesus' fødsel og død

Anna finder det næste spor i altertavlen i Højby Kirke.

Altertavlen viser Jesus' livsforløb i billeder.

Lad eleverne arbejde med billederne fra altertavlen i opgaverne herunder, så de får repeteret historien om Jesus' liv.

Der er hjælp til opgaven i på kopiark 16 "Jesus' liv", som kan læses højt for eleverne. Teksten er skrevet ud fra Bibelens fortælling om Jesus, og det kan være en god idé, at tydeliggøre for eleverne, så de ved, hvor historierne kommer fra.

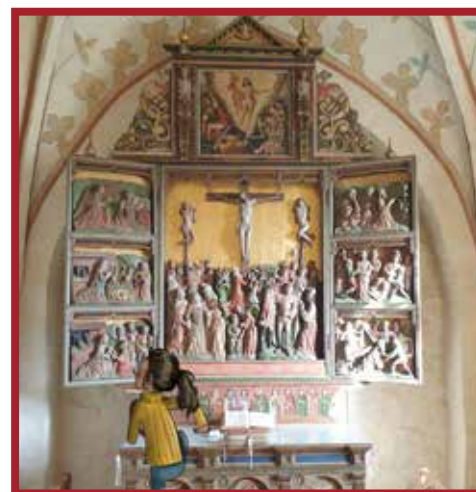

Den lette:

Kig på billederne på kopiark 17 og sæt dem i rigtig rækkefølge ved at skrive 1-2-3 osv. i firkanterne (se modsatte side). Eller klip dem ud og læg dem i rigtig rækkefølge, så det passer til historien om Jesus' liv.

Den svære:

Skriv historien om Jesus' liv, med hjælp fra billederne på altertavlen og overskrifterne.

I kan arbejde videre med historien om Jesus' liv ved at lade eleverne gruppevis lave et lille teaterstykke, der viser fortællingen.

Leg Gæt og grimasser - gæt en juleting eller juletradition

Eleverne spiller, sammen i par, tre på stribet. Et par har julestjernerne som brikker. Det andet par har julehjerterne som brikker.

Spillepladen tegnes på et stykke papir/pap. For at få tilladelse til at lægge en af sine brikker ned, skal man give en oplysning om Jesus' liv (fx han blev korsfæstet, han blev født i en stald julenat osv.). Alle elever rundt om spillepladen, skal godkende oplysningen, inden man lægger sin brik. Hvis der er tvivl om, hvorvidt oplysningen er korrekt, kan eleverne spørge læreren.

Hver gang et par får tre på stribet, får de 1 point. Spillet fortsætter til tiden er gået, og det par, der har fået flest point, har vundet.

Man kan også lave spillepladen på gulvet eller udendørs med kridt, hvis vejret er til det. Brikkerne kopieres (i store eller små) og klippes ud inden start - se kopiark 18.

BAGGRUNDSVIDEN TIL 15. DECEMBER

Ramadan

Ramadanen er den muslimske fastemåned og en del af de fem søjler (grundlæggende regler), som enhver muslim må efterleve. Gennem 30 dage må muslimerne hverken indtage mad eller drikke fra solen står op, til den går ned igen. Dette er for at fordybe sig åndeligt i religionen og afstå fra materielle lyster og nydelser - en slags åndelig træning. Efter solnedgang samles mange muslimer med venner og familie for sammen at spise dagens måltid; iftar. Ramadanen falder på forskellige datoer fra år til år. Det er fordi, den islamiske kalender følger månens gang. Sammenligner man med den gregorianske kalender, som vi bruger i Danmark, fremrykkes ramadanen således elleve dage hvert år. Derfor kan man ikke forbinde faste årstider eller måneder med ramadanen. Til gengæld betyder de lange sommerdage på den nordlige halvkugle, at fasten på dette tidspunkt er varmere og længere end om vinteren.

Udover mad faster muslimer også fra drikke, tobak og seksuelt samkvem under ramadanen. Men forbuddene er ikke det egentlige formål med ramadanen. Den indre indstilling er mindst lige så afgørende. For eksempel er det ekstra vigtigt at give almisse til de fattige og afholde sig fra at handle forkert under ramadanen.

Mange muslimer vælger at give penge til gode formål i løbet af ramadanen. Desuden serverer flere moskeer aftenmåltidet iftar for kvarterets fattige. Nogle af de mange almisser, som gives i løbet af ramadanen, giver mulighed for, at de mindst bemidlede muslimer også kan deltage i ramadanens afsluttende fest eid al-Fitr.

Alle muslimer bør faste under ramadanen ifølge traditionen. Men personer, der udsætter sig selv for helbredsrisici ved at faste, er undtaget. Det gælder for eksempel børn, ældre og syge. Særlige omstændigheder kan også udskyde fasten. Gravide, rejsende eller sportsudøvere kan vælge at gøre noget godt eller at faste på et andet tidspunkt.

Eid

Efter en måneds faste skal muslimerne holde øje med månen, for når det igen er nymåne - efter cirka 29-30 dage - må fasten afsluttes. Dette markeres med den tre dage lange fest eid al-fitr, som kan minde om de kristnes juleaften. I nogle muslimske familier får børnene en ramadan-kalender med chokolade eller små pakker, så de kan tælle ned til eid-festen, som alle glæder sig til.

På eid-dagen samles man om formiddagen til eid-bøn, og derefter kan man lykønske hinanden og starte de festlige dage. På eid er der tradition for at samles med sin familie og venner, spise en festmiddag og børnene får gaver. Der er mange forberedelser op til eid-festen, da der både skal købes mad og handles gaver. Muslimer der ikke er meget troende deltager normalt også i festlighederne. Flere steder i Danmark afholdes der store og mere officielle eid-fejring, blandt andet i København.

DEN 15. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

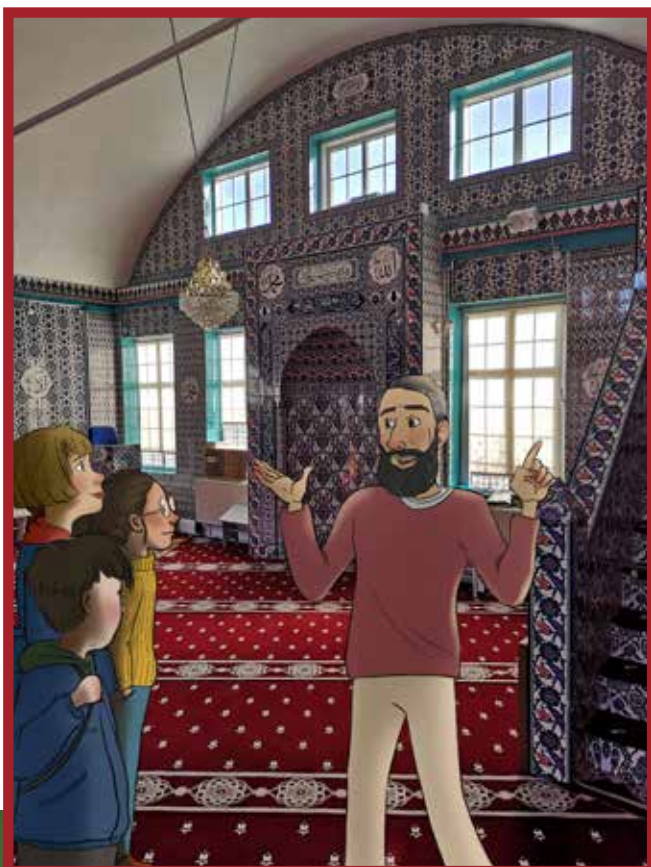
Hjælp Anna og Erik med at løse gåden

I dagens afsnit får Erik og Anna en konvolut af Hikmet med endnu en gåde. Denne gang er det en gåde med en masse tal. Lad eleverne prøve kræfter med at løse gåden (kopiark 19). Kan de finde systemet med tal og bogstaver? Ellers kan de få hjælp fra tabellen på kopiark 20.

Jul og ramadan/Eid

Anna og Erik besøger Hikmet i Holbæk Moské, hvor de hører, at muslimer holder ramadan og eid, hvilket minder lidt om jul for de kristne.

- 1) Se filmen om ramadan og eid på YouTube: "Hvad er ramadan?/Ultra" (ca. 1 min.)
- 2) Mød Hassan, en muslimsk dreng, der fortæller om, hvordan det er at faste under ramadanen. Filmen findes på YouTube: "Hassan må ikke spise og drikke(5)/Hassan/Ultra" (ca. 5 min.).
- 3) Hvis der er muslimske elever i klassen, kan de fortælle om deres oplevelser med ramadan og eid, da muslimske familier har forskellige udgaver af traditionerne, ligesom de kristne har det med jul.
- 4) Lav kopiark 21, hvor eleverne skal sætte streg fra sætningerne til hhv. ramadan/eid eller december/jul. Nogle sætninger passer til begge traditioner, og så skal der sættes streg til begge. Dette skal gøre eleverne opmærksom på ligheder og forskelle.

BAGGRUNDSVIDEN TIL 16. DECEMBER

Dejlig er jorden

Salmens tekst er forfattet af B.S. Ingemann i 1850, og den er meget brugt i de nordiske lande. I Danmark synges den mange steder, hvor mennesker i alle aldre er sammen: ved juletid (jf. vers 3), men også ved dåb, bryllup, begravelse og andre højtidelige og festlige lejligheder. Når salmen ofte også anvendes til begravelser, skyldes det, at mange mennesker mener, at den rummer en lys fortrøstning til den død, som man sørger over.

ORDFORKLARING:

Vers 1, linje 3: **sjælenes pilgrimsgang**: reference til den folkereligøse tro på reinkarnation (og den kristne tro på opstandelse?).

Vers 1, linje 4: **favre**: dejlig.

Vers 2, linje 2: **henrulle**: gå videre og forsvinde

Vers 2, linje 1-3: glæden ved slægternes fortsatte liv på jorden.

Vers 3, linje 5: **fryd dig**: glæd dig.

Vers 3, linje 6: **evig frelser**: Jesus

Vers 3: reference til juleevangeliet.

DEN 16. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Løs gåden med hjælp fra salmen "Dejlig er jorden"

I dagens afsnit finder Erik og Anna endnu en seddel med en gåde, denne gang i Holbergs våbenskjold i Sorø Klosterkirke. Erik kan selv ordne spilledåsen, som nu spiller "Dejlig er jorden" med mærkelige toner. Der hvor de skæve toner lyder, er ordene som skal bruges i gåden.

Eleverne skal nu prøve, om de kan løse gåden.

- Start med at synge salmen igennem med den rigtige melodi (tekst på kopiark 22). I kan finde melodien på kvist-spilledåsen.dk
- Læs papiret med gåden, som Erik og Anna fandt i Sorø Klosterkirke (kopiark 23).
- Lyt til lydfilen med spilledåsens mærkelige version af "Dejlig er jorden". Tag et vers ad gangen. De findes på kvist-spilledåsen.dk.
- Hvor er tonerne forkerte? Hvilket ord bliver sunget det sted? I kan evt. bruge kopiark 24 som hjælp. Her står teksten med tomme pladser, der hvor tonerne er skæve. Denne tekst kan sammenlignes med den oprindelige tekst (kopiark 22).
- Sæt ordene med de forkerte toner ind i selve gåden (kopiark 23).

Lav opgaven fælles eller i grupper alt efter elevernes niveau.

Leg - Find Eriks mors julepakker

Eriks mor er lidt forvirret, og hun ødelægger juleting og glemmer hurtigt noget. Herunder er en lille leg, hvor eleverne hjælper Eriks mor med at finde gaverne, som er blevet væk.

Legen leges lidt som "Tampen brænder" og starter med, at eleverne tegne en indpakket julegave. De kan evt. tegne sammen parvis, så der kommer lidt færre gaver til legen. De har 5 minutter til opgaven, og læreren kan evt. tegne en simpel udgave til inspiration på tavlen.

Når eleverne er færdige, skal de folde deres papir på midten to gange og give det til læreren, som lægger alle tegningerne i en pose. Herefter udpeges en elev til at være Eriks mor og en anden til at være "drillenisse". Eriks mor går udenfor døren.

"Drillenissen" trækker nu en en gave (tegning) op af posen og gemmer den et sted i klassen. Herefter kaldes Eriks mor ind igen. "Du har mistet en gave", råber hele klassen, når Eriks mor kommer ind igen - og legen leges nu lidt, som "Tampen brænder". Dvs. når Eriks mor nærmer sig gaven, råber klassen "Det bliver varmere". Når hun er langt fra gaven, hvisker eleverne "det bliver koldere".

Når Eriks mor er under en meter fra gaven, rejser eleverne sig yderligere op og løfter hænderne i vejret. De bliver stående sådan, indtil gaven er fundet. Går Eriks mor væk derfra, sætter eleverne sig ned igen. Når gaven er fundet, har Eriks mor tre gæt til at finde ud af, hvem den tilhører. Legen fortsætter med nye elever i rollerne, så længe man har tid og lyst.

DEN 17. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Hvordan slutter historien mon?

Start med at inddele eleverne i mindre grupper og lad dem genfortælle handlingen i Spilledåsen vha billederne på kopiark 25.

Herefter kan eleverne tegne eller skrive deres forslag til en slutning på historien. Brug evt hjælpe spørgsmål som fx.:

Hvor er skatten mon, og hvad kan det være?

Hvad sker der med ringene, og hvem har taget dem? Og kommer de mon tilbage til den gamle dame?

Får Eriks mor lavet flere jule-uheld? Hvordan? Hvad tror I der sker?

DEN 20. DECEMBER

Læs dagens kapitel.

Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Sæt også klistermærket med Tommy på plakaten ved persongalleriet og tal om ham.

Fælles samtale om juleevangeliet

Tal om hvorfor Eriks mor mon fortalte Erik juleevangeliet.

Hvad ville hun sige til ham, når hun siger "at det er med kærlighed og tilgivelse, man kan ændre mest i verden"? Og har eleverne selv erfaringer med tilgivelse - blive tilgivet eller tilgive andre? Diskuter, hvad eleverne synes Erik skal gøre med situationen.

Juleevangeliet - højtlesning med fagter og lyde (den lette)

Sæt evt. eleverne i en rundkreds. Hver elev skal nu vælge, hvem de vil være fra fortællingen om Jesus' fødsel: Maria, Josef, Jesus, æsel, engel, hyrderne, eller de tre vise mænd.

Eleverne skal herefter overveje, hvordan man lyder, når man er den rolle. Gennemgå i fællesskab, hvad hver rolle skal sige.

Fx:

- Jesus (vræl)
- Maria (av,av)
- Josef (Vi er der snart)
- Hyrder (Hvad sker der?)
- Engel (Halleluja)
- Æsel (ih-har)

Læs nu Historien om dengang Jesus blev født (kopiark 26).

Hver gang elevens rolle bliver nævnt, skal eleven sige den lyd, som passer til deres rolle. Husk passende pauser i oplæsningen. Eleverne kan sagtens være flere om samme rolle på samme tid.

Juleevangeliebanko (den svære)

På legekasse.dk findes et bankospil med udvalgte ord fra juleevangeliet. Det er gratis at downloade og printe. Gå på deres hjemmeside og søg på "juleevangeliebanko".

Juleevangeliet læses højt (se kopiark 27), når de udvalgte ord kommer, kan de gentages for at hjælpe eleverne med at finde de rigtige ord på egen bankoplade. Man spiller om en hel plade. Bemærk at der har sneget sig en lille fejl ind på bankopladerne, så når ordet "engle" står på pladen, så skal det rettes til "englen", og ordet "mark" skal ændres til "marken", da eleverne med denne plade ellers ikke får banko.

DEN 21. DECEMBER

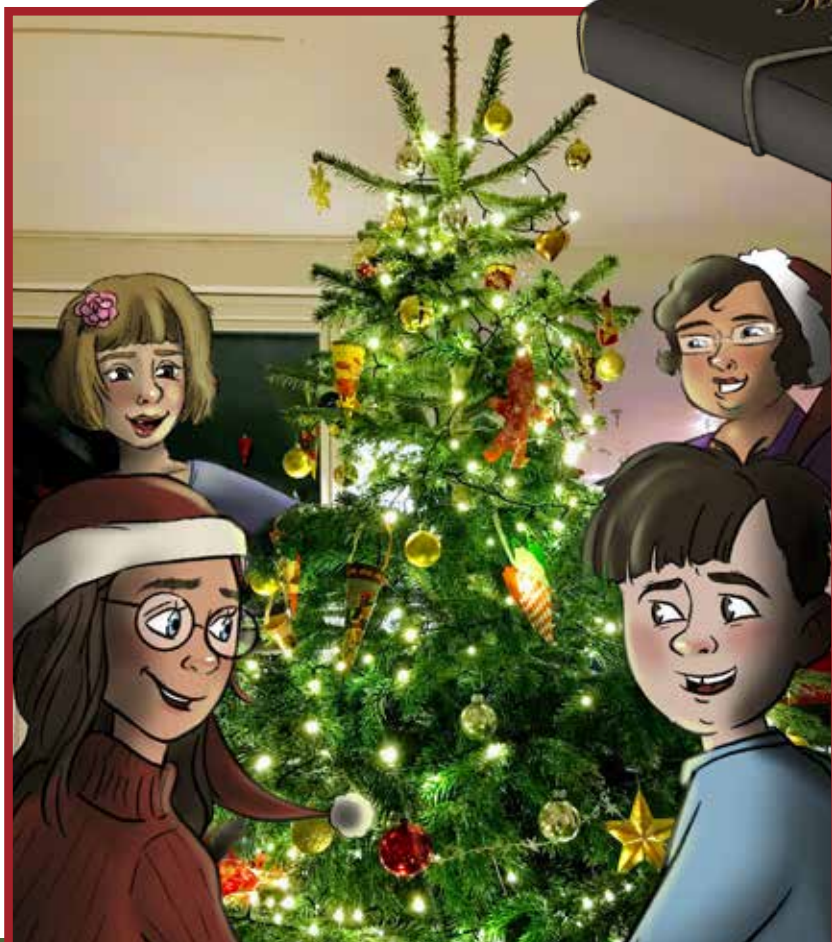
Læs dagens kapitel. Vær opmærksom på at afsnittet er noget længere end de andre. Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

God jul!

Den sidste dag inden juleferien plejer at være fyldt op med juletraditioner, julegudstjeneste, m.m., men hvis I alligevel har tid, kan I synge nogle af de salmer, som har været med i historien. I kan også mundtligt lave en sammenligning af elevernes bud på en slutning og den rigtige slutning. Nogle af eleverne kan eventuelt læse deres egne slutninger højt (opgaven fra i fredags).

Vi vil selvfølgelig meget gerne høre, hvad både elever og lærere synes om historien og arbejdsopgaverne. Vi modtager gerne anmeldelser eller blot stikord på mailen: pia@kirkekvist.dk.

Og så den allervigtigste opgave: at give sin sidemand/klassekammerat/lærer et stort smil eller kram og ønske god jul – eller god ferie, hvis man ikke holder jul.

Kopiarke

LÆR ANNA OG ERIK AT KENDE

Sæt streg fra sætningerne over til den person, som sætningen passer til.

Bor i Nykøbing

Bor i Ringsted

Tror ikke det bliver en god jul i år

Er god til at reparere og samle ting

Har ikke nogen venner i skolen og er ked af det

Har haft indbrud i sit hus

Har fået en spilledåse i adventsgave

Er god til at løse gåder og bryde koder

Har lige skiftet skole fordi moren har fået nyt arbejde

Et barn er født i Betlehem

1

Et barn er født i Betlehem,
thi glæde sig Jerusalem!
Halleluja, halleluja!

2

En fattig jomfru sad i løn
og fødte Himlens kongesøn.
Halleluja, halleluja!

3

Han lagdes i et krybberum,
Guds engle sang med fryd derom:
Halleluja, halleluja!

4

På stjermetæpper lyseblå
skal glade vi til kirke gå.
Halleluja, halleluja!

5

Ham være pris til evig tid
for frelser bold og broder blid!
Halleluja, halleluja!

Gåden på Spilledåsen

*"Med min gyldne spilledåse
kan du mysteriet oplåse.
Tonerne går op og så ned,
sangens ord skal sættes ind bagved.
Husk at forkert kan være ret,
selvom det ikke altid er let
at følge..."*

"En _____ er i _____ .

Søg __ Ugerløse _____ .

Find en _____ af lys!"

Et barn er født i Betlehem (med huller)

1

Et barn er født i Betlehem,
thi sig Jerusalem!
Halleluja, halleluja!

2

En fattig jomfru sad i
og fødte Himlens kongesøn.
Halleluja, halleluja!

3

Han lagdes et krybberum,
Guds engle sang med fryd derom:
Halleluja, halleluja!

4

På stjernetæpper lyseblå
skal glade vi til gå.
Halleluja, halleluja!

5

Ham være pris til evig tid
for frelser og broder blid!
Halleluja, halleluja!

Julesalmer:

Det kimer nu til julefest

Dejlig er jorden

Et barn er født i Betlehem

Glade jul, dejlige jul

Julen har bragt velsignet bud

Julesange:

Jeg så julemanden kysse mor

Juletræet med sin pynt

Kender I den om Rudolf

Sikken voldsom trængsel og alarm

På loftet sidder nissen

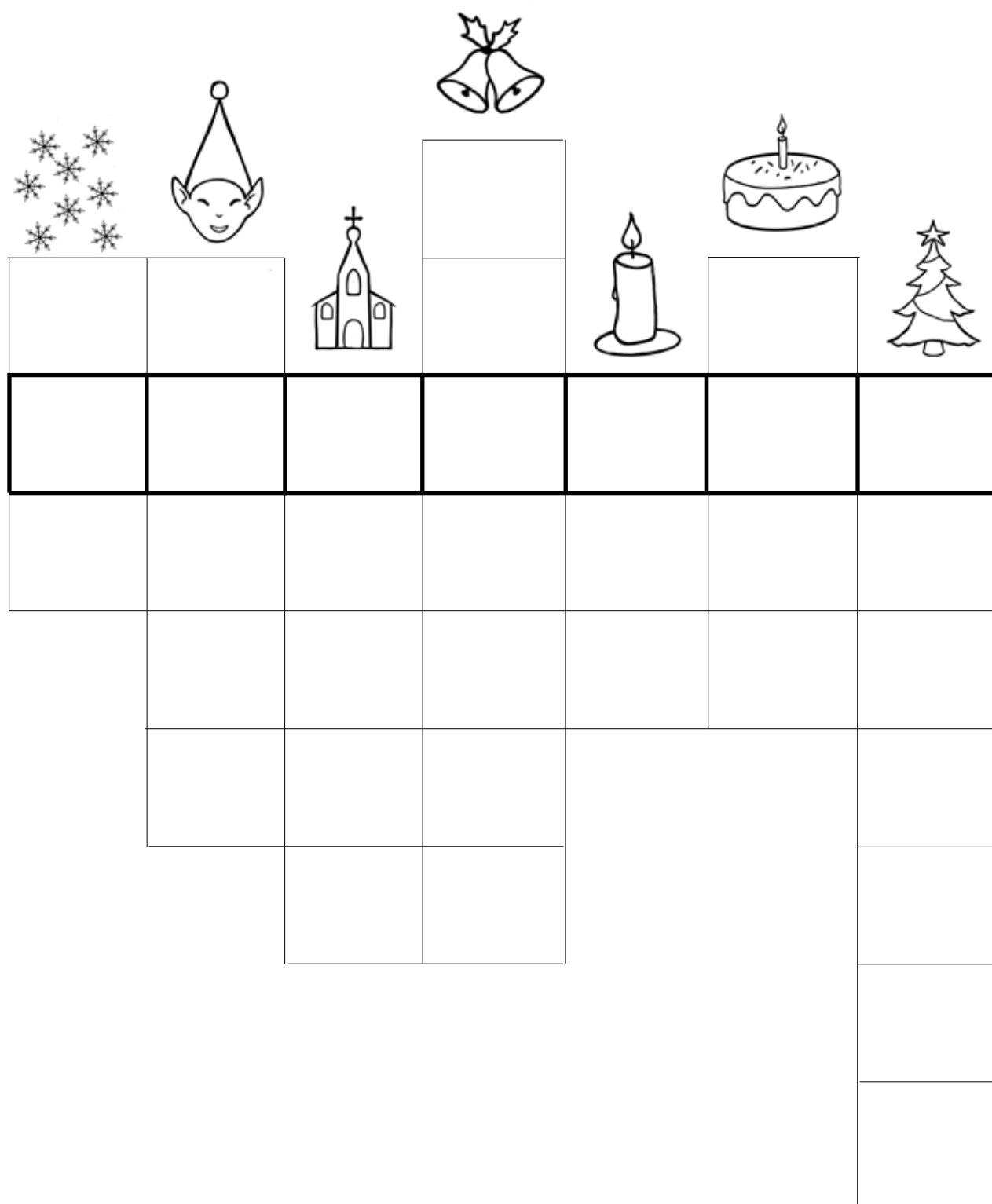
Højt fra træets grønne top

Søren Banjomus

Nu er det jul igen

Hjælp Anna og Erik med at løse kryds og tværsen

Gæt hvad jeg tænker på!

Kopiark 8

En elev læser op og de andre i gruppen gætter.

Gæt gåden så hurtigt som muligt, med så få ledetråde som muligt.

Ting 1:

- 1) Jeg kan ikke bevæge mig
- 2) Børn og voksne elsker mig
- 3) Man kan ofte spise min næse
- 4) Jeg lever af kulde om vinteren
- 5) Jeg har tit hat på
- 6) Jeg er bygget af store runde kugler
- 7) Jeg dør når varmen kommer og må sige hurtigt farvel

Rigtigt svar: Snemand

Ting 2:

- 1) Jeg kan være høj, lav, tyk eller tynd
- 2) Jeg kan kun være enten tændt eller slukket men er ikke elektrisk
- 3) I gamle dage var jeg håndlavet men i dag bliver jeg skabt på en fabrik
- 4) Jeg bliver brugt til at skabe hygge og er ofte tændt om vinteren og ved højtider
- 5) Der er ild i mig, når jeg er tændt
- 6) Jeg er lavet af stearin

Rigtigt svar: Stearinlys

Ting 3:

- 1) Jeg bliver kun brugt ved juletid
- 2) Man bruger mig til at forberede sig på at det snart er jul, hvor Jesus blev født
- 3) Jeg kan enten stå selv eller hænge oppe
- 4) Jeg er lavet af gran, er rund og bliver ofte pyntet fint
- 5) Jeg har lige præcis 4 lys - men man tænder kun ét ad gangen
- 6) Man tænder mig hver søndag i advent

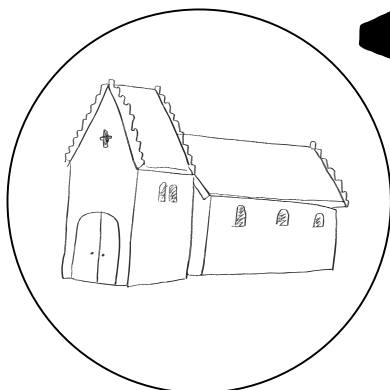
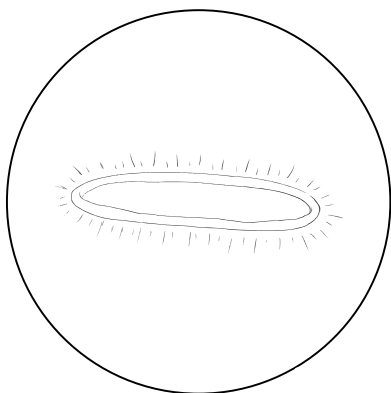
Rigtigt svar: Adventskrans

Ting 4:

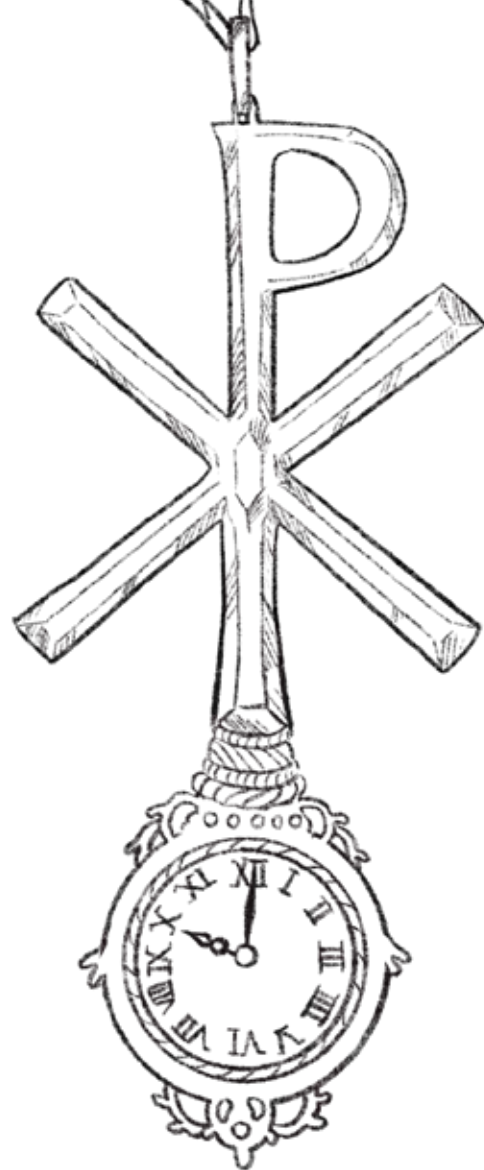
- 1) Jeg har 6 kanter
- 2) Jeg er i familie med julepynten
- 3) Jeg er oftest hvid eller guld/sølv-farvet
- 4) Jeg kan laves i papir, hvis man har lange papirstimler
- 5) Du møder mig i Juleevangeliet, hvor jeg hjælper de 3 vise mænd med at finde vej til Jesusbarnet
- 6) Man finder mig også på toppen af juletræet

Rigtigt svar: Julestjerne

Farv eller skriv om julemanden

ANNAS HALSKÆDE

FÅREVEJLE KIRKE

Kirken blev bygget i 1100-tallet. Man mener, at det var Fru Inge som besluttede, at der skulle bygges en kirke. Da den blev bygget, havde den ikke noget tårn. Den fik først tårnet i 1500 tallet.

Kirken ligger på en bakke. Lav 10 knæløftninger!

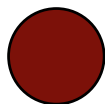

Fru Inge

Esbern Snarre

Kalundborg

= Du er blevet overfaldet af en røver.
Vent en omgang!

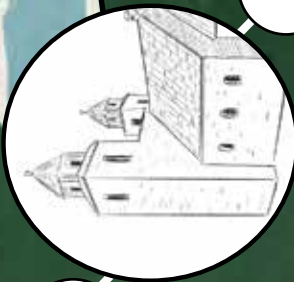
= Du låner en hest og kan komme hurtigere frem.
Slå et ekstra slag!

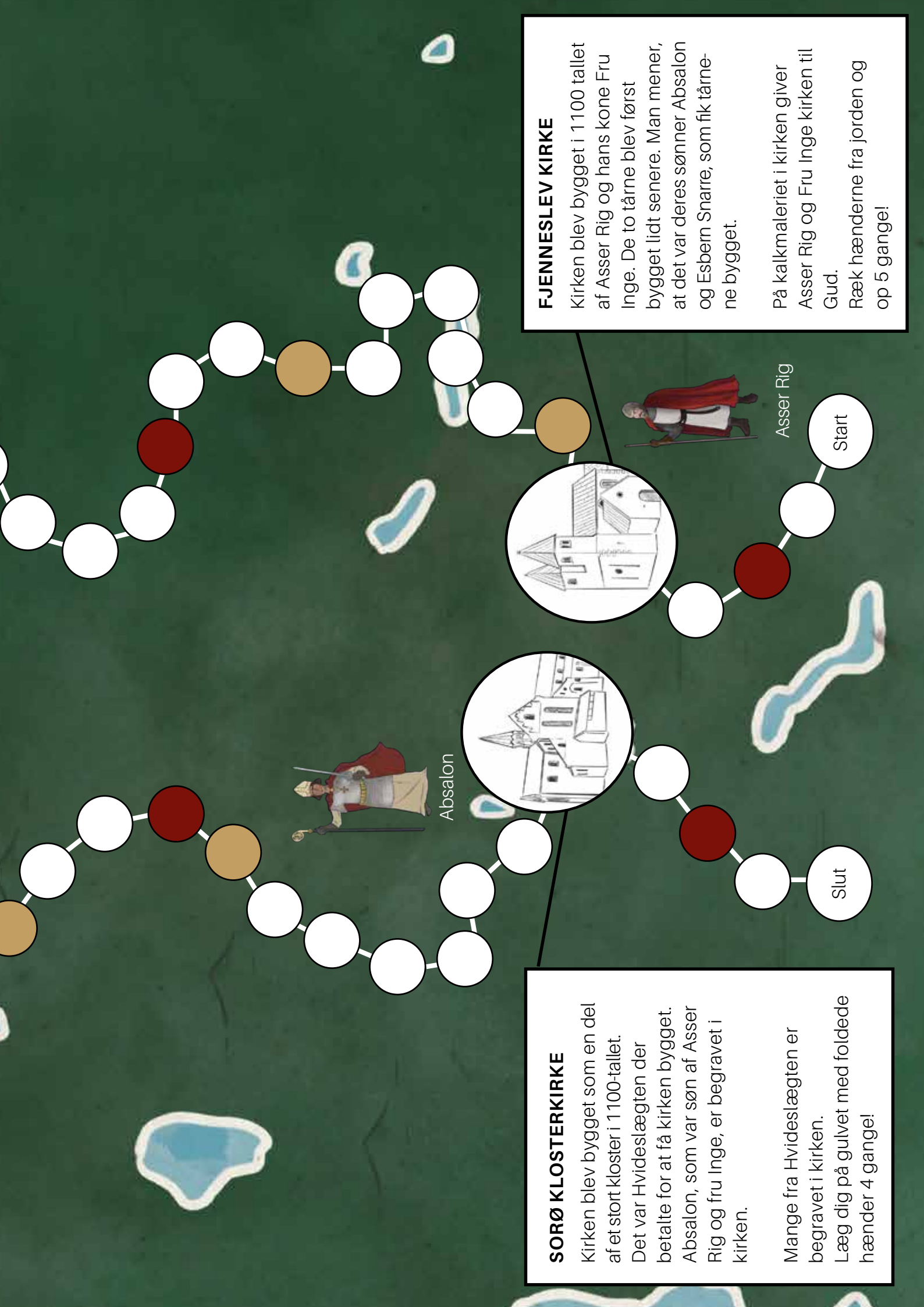
TVEJE MERLØSE KIRKE

ved Holbæk

Kirken blev bygget i 1100-tallet. Den blev bygget af nogle fra den meget rige Hvideslægt, som Asser Rig og Fru Inge var en del af.

Du bliver rundtosset af at gå op i tårnene.
Snur rundt om dig selv tre gange!

SORØ KLOSTERKIRKE

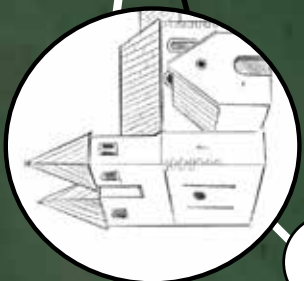
Kirken blev bygget som en del af et stort kloster i 1100-tallet. Det var Hvideslægten der betalte for at få kirken bygget. Absalon, som var søn af Asser Rig og fru Inge, er begravet i kirken.

Mange fra Hvideslægten er begravet i kirken. Læg dig på gulvet med foldede hænder 4 gange!

FJENNESLEV KIRKE

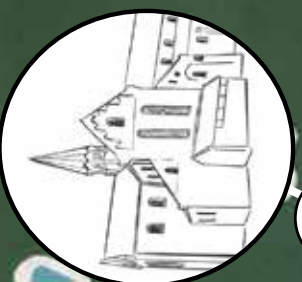
Kirken blev bygget i 1100 tallet af Asser Rig og hans kone Fru Inge. De to tårne blev først bygget lidt senere. Man mener, at det var deres sønner Absalon og Esbern Snarre, som fik tårnene bygget.

På kalkmaleriet i kirken giver Asser Rig og Fru Inge kirken til Gud. Ræk hænderne fra jorden og op 5 gange!

Asser Rig

Start

Absalon

Slut

Glade jul, dejlige jul

1

Glade jul, dejlige jul,
engle dale ned i skjul!
Hid de flyve med Paradis-grønt,
hvor de se, hvad for Gud er kønt,
lønlig iblandt os de gå.

2

Julefryd, evige fryd,
hellig sang med himmelsk lyd!
Det er englene, hyrderne så,
dengang Herren i krybben lå,
evig er englenes sang.

3

Fred på jord, fryd på jord,
Jesusbarnet blandt os bor!
Engle sjunge om barnet så smukt,
han har Himmerigs dør oplukt,
salig er englenes sang.

4

Salig fred, himmelsk fred
toner julenat herved!
Engle bringe til store og små
bud om ham, som i krybben lå,
fryd dig, hver sjæl, han har frelst!

(B.S. Ingemann 1850 og 1852)

Sedlen Erik fandt i Fjenneslev kirke

*Sæt de to første tandhjul i.
Træk dåsen op, mens du tæller til ti.
Hør nu efter den næste sang,
ligesom før følger du dens klang.
Alle de forkerte lyde
skal bruges for sporet at tyde.
De ord gør sidste linje ret,
selvom det ikke altid er let
at følge vejen til min skat,
der kun ses dagen før julenat.*

_____ vil I blive, når I finder det, som er i _____.

Af alle _____ på denne kirkes loft er den mest kendte
den overbærende Mikael.

Find _____ og de to små _____,
der besøgte ham _____.

Det næste tandhjul er gemt under tæppet, som de
_____ engle holder.

Glade jul, dejlige jul (med huller)

1

 jul, dejlige jul,
engle dale ned i !
Hid de flyve med Paradis-grønt,
hvor de se, hvad for Gud er kønt,
lønlig iblandt os de gå.

2

Julefryd, evige fryd,
hellig sang med himmelsk lyd!
Det er , hyrderne så,
dengang Herren i krybben lå,
evig er englenes sang.

3

Fred på jord, fryd på jord,
 blandt os bor!
 sjunge om barnet så smukt,
han har Himmerigs dør oplukt,
salig er englenes sang.

4

Salig fred, himmelsk fred
toner herved!
Engle bringe til store og
bud om ham, som i krybben lå,
fryd dig, hver sjæl, han har frelst!

Julesang eller julesalme?

Sæt en rød ring om de vers, der er fra en julesalme.

Understreg de ord, der gør det til en salme.

Sæt en blå ring om de vers, der er fra en julesang.

Bjældeklang, bjældeklang

over vej og sti
kan man høre vintervejrets kendingsmelodi.
Bjældeklang, bjældeklang
gennem mark og skov
farer vi på kanetur og ih, hvor er det sjov.

Dejlig er jorden,

prægtig er Guds himmel,
skøn er sjælenes pilgrimsgang!
Gennem de fagre
riger på jorden
gå vi til paradys med sang!

Højt fra træets grønne top

stråler juleglansen
spillemand, spil lystigt op
nu begynder dansen.
Læg nu smukt din hånd i min
ikke rør' ved den rosin!
Først skal træet vises
siden skal det spises.

Kender I den om Rudolf

Rudolf med den røde tud.
Han var et gammelt rensdyr
som så højst mærkværdig ud.

Alle de andre rensdyr lo
så Rudolf han blev flov
over sin røde næse
Det var ikke spor af sjov.

Sikken voldsom trængsel og alarm,

det er koldt, og man må gå sig varm.
Lygten tændes klokken fire alt,
det skal være aften med gevalt.
Midt på gaden sælges træer og frugt,
se butikken, hvor den stråler smukt!
Varer kan man få i tusindvis,
tænk Dem bare, under indkøbspris.
pris, pris, pris, pris, pris, pris,
...

På loftet sidder nissen med sin julegrød,

sin julegrød, så god og sød,
han nikker, og han spiser, og han er så glad
for julegrød er hans bedste mad.
Men rundt omkring står alle de små rotter,
og de skotter, og de skotter:
"Vi vil så gerne ha' lidt julegodter,"
og de danser, danser rundt i ring.

Det kimer nu til julefest,

det kimer for den høje gæst,
som steg til lave hytter ned
med nytårgaver: fryd og fred.

O, kommer med til Davids by,
hvor engle sjunge under sky;
o, ganger med på marken ud,
hvor hyrder høre nyt fra Gud!

Ærkeenglen Gabriel giver Maria besked om, at hun skal være gravid og føde Jesus.

Maria får besøg af ærkeenglen Gabriel, der giver Maria besked om, at hun snart skal være gravid og føde Guds søn. Maria ville blive gravid med helligåndens kraft. Gud ville nemlig lade sin søn blive født på jorden som et menneske, så han kunne vise menneskene, hvordan de bedst skulle leve deres liv.

Jesus bliver født i en stald i Betlehem julenat. Maria, Josef og to engle er der.

Maria og Josef boede i en meget lille by, Nazaret, der på det tidspunkt var besat af romerriket. En dag ville den romerske kejser vide, hvor mange mennesker han herskede over, så han kunne opkræve skat af alle. Alle skulle derfor tælles, og det skulle ske i den by, hvor mændene i familien kom fra. Derfor var Maria nødt til at rejse med Josef til Betlehem, selvom hun meget snart skulle føde, så hun måtte ride på et æsel.

Da de endelig kom frem, var der ikke flere ledige værelser på byens herberg, så de måtte overnatte i en stald, og her bliver Jesusbarnet født. Der kom også engle, der var sendt ned på jorden af Gud for at fortælle, at der var født et lille barn i Betlehem. Barnet skulle frelse menneskene for alt ondt.

De tre vise mænd kommer med gaver til Jesusbarnet.

I Østerland boede der tre kloge mænd, der blev kaldt 'vise' mænd. De havde hørt rygter om, at Guds søn, Jesus Kristus, var født, og at han skulle frelse menneskene.

De rejste derfor straks til Betlehem for at finde ud af, om det virkelig var sket. Heldigvis havde Gud sendt en særlig klar stjerne op på himlen for at lede de kloge mænd på rette vej.

Da de vise mænd kom frem til stalden, gav de gaver til Jesus, Maria og Josef, og de fortalte om, hvor glade de var for, at Jesus var født.

Jesus vokser op og bliver voksen, og han rejser væk fra sine forældre for at drage ud i verden og fortælle om Gud. Han fortalte om, at kærlighed er vigtigere end love og regler, og at Guds kærlighed er en gave til alle mennesker. Han sagde også, at mennesker altid skulle være gode ved hinanden. Jesus gjorde også syge raske og han hjalp mange mennesker på mange forskellige måder. På hans rejse mødte Jesus mange folk, der fulgte med ham, og der var 12 mænd, der blev hans særlige venner. De blev hans 12 disciple.

Jesus beder en bøn i Getsemane have med sine sovende disciple omkring sig.

Jesus tager til Jerusalem for at fejre den jødiske påske sammen med sine disciple. Her bliver han kaldt "Jødernes konge" af de jublende menneskemængder. Den romerske besættelsesmagt og de skriftkloge jøder ønsker derfor at gøre en ende på den trussel, som Jesus udgør med hans store opbakning fra de mange tilhængere.

Jesus får at vide i en drøm, at han skal henrettes af de romerske soldater, og at det vil være en af hans disciple, der vil forråde ham. Det fortæller han til sine disciple, men de tror ikke på ham. Jesus spiser påskemåltid med sine disciple og går derefter en tur i Getsemane have. En af Jesus' disciple, Judas, forråder Jesus for 30 sølvpenge, ved at give ham et kys på kinden, så de romerske soldater dermed vidste, hvem han var, så de kunne fange ham.

Inden Jesus bliver taget til fange, beder han en bøn til Gud i Getsemane have, og han beder også sine disciple bede bønner, men da han kommer tilbage, er de faldet i søvn. Denne dag kaldes skærtorsdag, fordi Jesus vaskede sine disciples fødder, og "skær" betyder ren.

Jesus står foran Pilatus, der vasker sine hænder i et fad

Pontius Pilatus er romersk statsholder og i anledning af den jødiske påske gav han folket lov til at vælge en fange, der skulle sættes fri: En berygtet massemorder eller Jesus. De jødiske skriftkloge havde nået at påvirke mange folk, så det endte med at folket valgte, at massemorderen skulle gå fri, mens Jesus skulle korsfæstes. (Skærtorsdag).

Jesus falder udmattet omkuld under korset på vej til bjerget Golgata, hvor han skal korsfæstes.

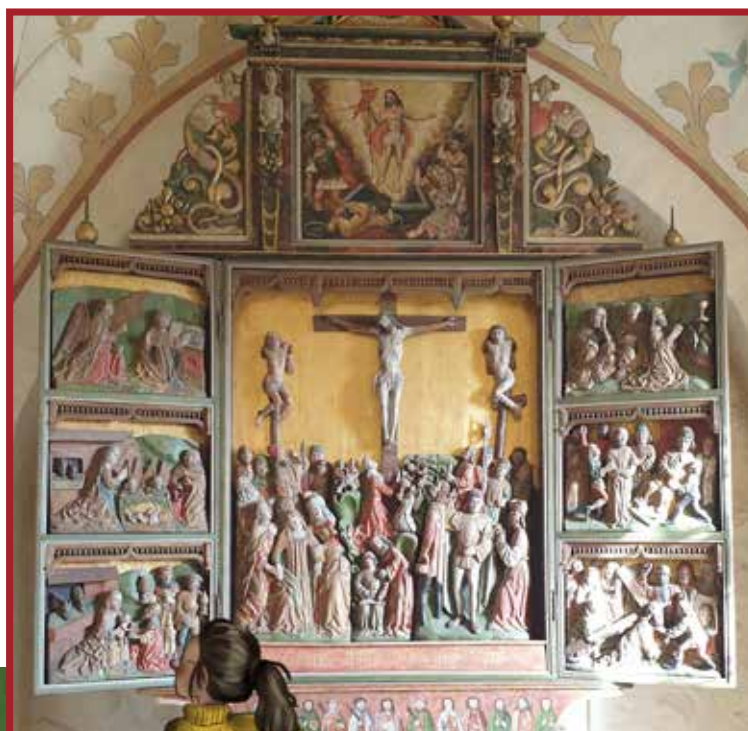
Jesus bærer, som alle andre dømte, selv korset ad Via Dolorosa - smertens vej - til bjerget Golgata, hvor han bliver korsfæstet med søm gennem fødder og hænder. Denne dag kaldes langfredag, fordi den var lang og pinefuld for Jesus.

Jesus er blevet korsfæstet og hænger på korset. Ved siden af ham hænger to kriminelle.

På hver side af Jesus hænger to kriminelle. Den ene håner ham og siger, at hvis han virkelig er Guds søn, så kan han vel bare stige ned af korset og frelse sig selv. Den anden beder Jesus om at huske ham, når han kommer til Himmeriget. Inden Jesus dør på korset, råber han: "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig". Et mørke lægger sig over landet, og mange bliver bange og tænker, at Jesus nok alligevel var Guds søn (langfredag).

Jesus genopstår fra graven. Soldaterne står rundt om og er forbavsede.

Jesus' venner tog ham ned fra korset fredag aften, og de svøbte ham i et lagen og lagde ham i en grav, der var hugget ud i klippevæggen. Der blev sat en stor sten for åbningen. Men tidlig søndag morgen opdager kvinderne, der vogter graven, at stenen er væk og graven er tom. Jesus var genopstået fra de døde. I de følgende dage viste Jesus sig for sine disciple og tilhængere inden han efter fyrre dage fór til himmels (Kristi Himmelfarts dag). Denne dag kaldes påskedag, fordi det vigtigste ved påsken er, at Jesus genopstod fra graven, og den falder altid på en søndag.

Altertavle om Jesus' liv

Sæt tegningerne i den rigtige rækkefølge.

De tre vise mænd kommer med gaver til Jesusbarnet.

Ærkeenglen Gabriel giver Maria besked om, at hun skal være gravid og føde Jesus.

Jesus står foran Pilatus, der vasker sine hænder i et fad

Jesus er blevet korsfæstet og hænger på korset.

Jesus falder udmattet omkuld under korset på vej til bjerget Golgata, hvor han skal korsfæstes.

Jesus beder en bøn i Getsemane have med sine sovende disciple omkring sig.

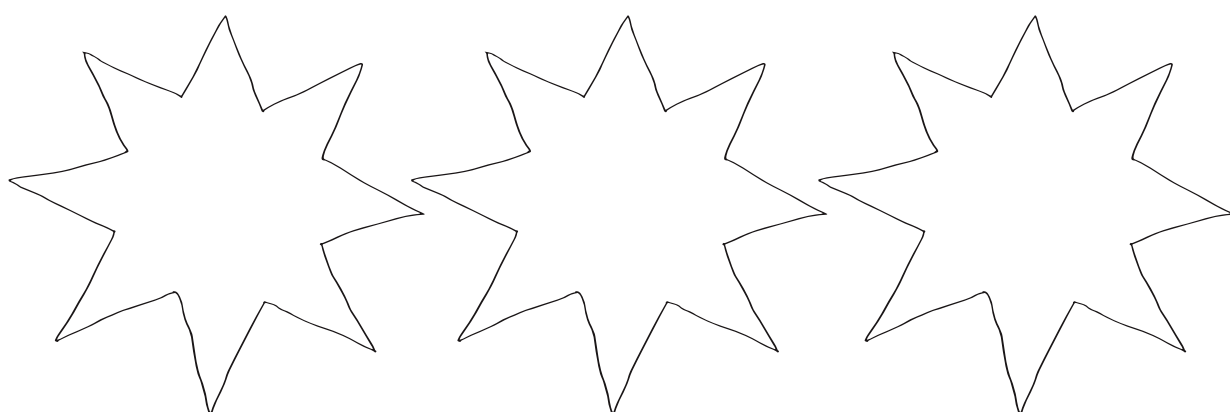
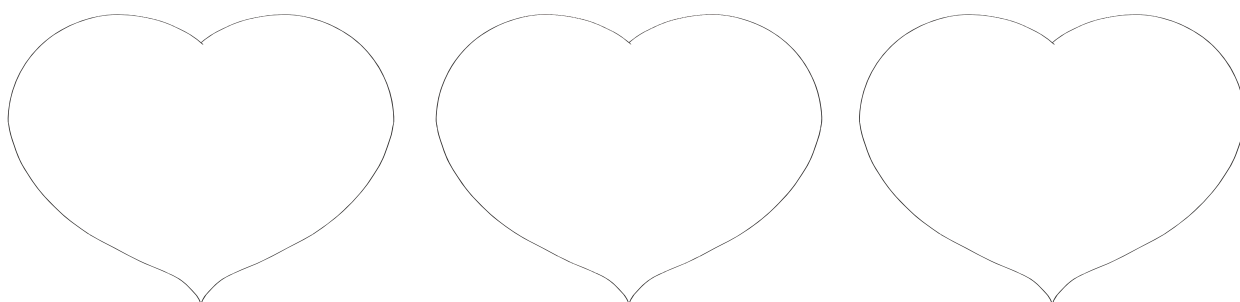

Jesus bliver født i en stald i Betlehem julenat. Maria, Josef og to engle er der.

Jesus genopstår fra graven. Soldaterne står rundt om og er forbavsede.

Hjerter og stjerner til "tre på stribe"

Hjælp Anna og Erik med at løse gåden

6	9	14	4

19	16	15	18	5	20

9

19	3	18	20

11	12	15	19	20	5	18	11	9	18	11	5

Kodeliste til at løse gåden

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

U	V	W	X	Y	Z	Æ	Ø	Å
21	22	23	24	25	26	27	28	29

Traditioner ved jul, ramadaen og eid

Kopiark 21

Sæt streg fra sætningen til den tradition, den passer til.
En sætning kan godt passe begge steder.

Dejlig er jorden

1

Dejlig er jorden!
Prægtig er Guds Himmell!
Skøn er sjælenes pilgrimsgang!
Gennem de favre
riger på jorden
går vi til Paradis med sang.

2

Tider skal komme,
tider skal henrulle,
slægt skal følge slægters gang;
aldrig forstummer
tonen fra Himlen
i sjælens glade pilgrimssang.

3

Englene sang den
først for markens hyrder;
skønt fra sjæl til sjæl det lød:
Fred over jorden!
Menneske, fryd dig,
os er en evig frelser fød!

Sedlen som Erik og Anna fandt i Sorø Klosterkirke

*'Skattejagten er snart forbi.
Skatten er noget, vi kunne li'.
Håber du har en masse lært
rundt i området på denne færd.
Lad min spilledåse spille
ved på tandhjulene at pille.
Alle de forkerte lyde
bruges for sidste spor at tyde.
De ord gør sidste linje ret,
selvom det ikke altid er let
at følge vejen til min skat,
der kun kan findes før julenat.'*

*Skatten ____ snart jeres. Den er måske ikke
for de fleste, men jeg håber, den betyder noget for dig.
I har nu brudt koden med den sidste _____.
Til _____ må man vente på det rette øjeblik.
Dødens tegn er nøglen til den sidste forhindring, og
_____ vil synge _____ !*

Dejlig er jorden (med huller)

1

Dejlig jorden!
er Guds Himmell!
Skøn er sjælenes pilgrimsgang!
Gennem de favre
riger på jorden
går vi til Paradis med .

2

Tider skal komme,
skal henrulle,
slægt skal følge slægters gang;
aldrig forstummer
tonen fra Himlen
i sjælens glade pilgrimssang.

3

sang den
først for markens hyrder;
fra sjæl til sjæl det lød:
Fred over jorden!
Menneske, fryd dig,
os er en evig frelser fød!

Historien om dengang Jesus blev født

For mange, mange år siden, faktisk over 2000 år siden, levede der en ung kvinde som hed **Maria**. Hun boede i en by der hed Nazarath, og hun var forlovet med en tømrer der hed **Josef**. En nat fik **Maria** besøg af en **engel**, som fortalte hende, at hun skulle føde en søn, Guds søn, som skulle hedde **Jesus**. **Maria** blev meget bange, da hun så og hørte **englen**, men hun troede på, hvad **englen** sagde. Hun skyndte sig hen til **Josef**, og fortalte ham nyheden. **Josef** blev meget overrasket og lidt sur, men **englen** besøgte også ham, og derefter troede han på **Maria**.

Lige inden **Maria** skulle føde, holdt Kejser Augustus folketælling. Alle i landet skulle rejse til den by, hvor de blev født og blive indskrevet. **Maria** og **Josef** skulle rejse langt, hele vejen til Betlehem. For én der var højgravid, var det en lang tur, men heldigvis havde **Josef** et **æsel** som **Maria** kunne ride på.

Da de ankom til Betlehem, var **Maria** meget træt og havde veer, og **Josef** var meget stresset. De skulle finde et sted at sove. De gik rundt i byen og bankede på dørene til byens hoteller og herberge, men alle steder var fyldt og der var ikke plads til dem. Til sidst fik de lov at sove i en stald, sammen med okser og **får**. **Josef** lavede en seng i høet til **Maria**, og i løbet af natten, omringet af okser, **får** og **æslet**, blev **Jesus** født. Han blev svøbt og lagt i en krybbe.

På markene lige udenfor Betlehem, var der nogle **hyrder** som sad rundt om deres bål og passede deres **får**. Pludselig dukkede der en **engel** op foran dem, og **hyrderne** og deres **får** blev meget bange. Men **englen** fortalte dem at de ikke skulle være bange, de skulle være glade, fordi der var blevet født en frelser, **Jesus**, som var svøbt og lagt i en krybbe i en stald under en stor **stjerne**. Der kom en hel hærskare af **engle** på himlen, og de sang og lovpriste Gud.

Da **englene** forsvandt, sagde **hyrderne** til hinanden: »Lad os gå ind til Betlehem og finde **Jesus**«. De skyndte sig afsted sammen med deres **får**, og fandt stalden hvor **Maria**, **Josef** og **æslet**, passede på **Jesus**, som lå i krybben.

Der kom også nogle **visemænd** fra Østerland på besøg i stalden. De havde set en ny, stor stjerne på himlen, som de viste, at Guds søn var blevet født. De **visemænd** fulgte stjernen og fandt frem til Betlehem og **Jesus**. De havde fine gaver med: guld, røgelse og myrra, som de lagde ved siden af krybben. I stalden lå **Jesus** og sov ved siden af **æselet**, **Maria**, **Josef**, **hyrderne** og de **visemænd**, mens **englene** sang oppe i himlen.

Juleevangeliet - til banko

Og det skete i de dage, at der udgik en befaling fra **kejser** Augustus om at holde folketælling i hele verden. Det var den første **folketælling**, mens Kvirinius var statholder i Syrien.

Og alle drog hen for at lade sig indskrive, hver til sin by. Også **Josef** drog op fra byen **Nazaret** i Galilæa til Judæa, til Davids by, som hedder **Betlehem**, fordi han var af Davids hus og slægt, for at lade sig indskrive sammen med **Maria**, sin **forlovede**, som ventede et barn.

Og mens de var dér, kom tiden, da hun skulle føde; og hun **fødte** sin **søn**, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en **krybbe**, for der var ikke plads til dem i **herberget**.

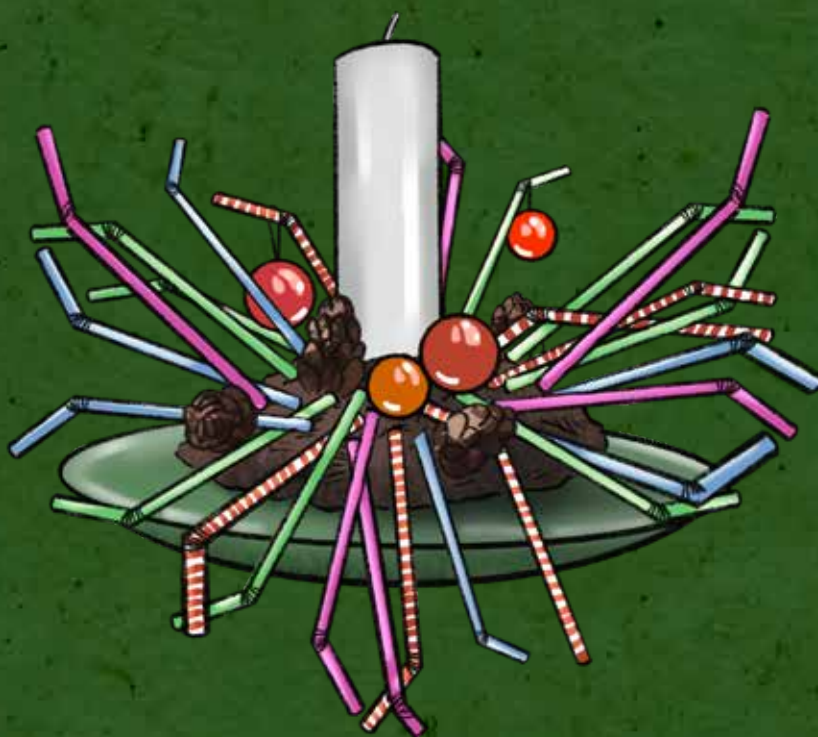
I den samme egn var der **hyrder**, som lå ude på **marken** og holdt nattevagt over deres hjord. Da stod Herrens **engel** for dem, og Herrens herlighed strålede om dem, og de blev grebet af stor frygt.

Men **englen** sagde til dem: »Frygt ikke! Se, jeg forkynder jer en stor **glæde**, som skal være for hele folket: I dag er der født jer en **frelser** i Davids by; han er **Kristus**, Herren. Og dette er tegnet, I får: I skal finde et barn, som er svøbt og ligger i en **krybbe**.« Og med ét var der sammen med englen en himmelsk hærske, som lovpriste Gud og sang: **Ære** være Gud i det højeste og på jorden! **Fred** til mennesker med Guds velbehag!

Og da englene havde forladt dem og var vendt tilbage til himlen, sagde hyrderne til hinanden: »Lad os gå ind til **Betlehem** og se det, som er sket, og som Herren har forkyndt os.«

De skyndte sig derhen og fandt **Maria** og **Josef** sammen med barnet, som lå i krybben. Da de havde set det, fortalte de, hvad der var blevet sagt til dem om dette barn, og alle, der hørte det, undrede sig over, hvad hyrderne fortalte dem; men **Maria** gemte alle disse ord i sit hjerte og grundede over dem.

Så vendte hyrderne tilbage og priste og lovede Gud for alt, hvad de havde hørt og set, sådan som det var blevet sagt til dem. Da otte dage var gået, og han skulle omskæres, fik han navnet Jesus, som han var blevet kaldt af **englen**, før han blev undfanget i moders liv.

Lærervejledning til Spilledåsen 2021

Kvist Folkekirkens Skoletjeneste
Holbæk | Odsherred | Ringsted | Sorø